

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Teorie výchovy a vzdělávání

Helena Skarupská

ADAPT UTB: **A**daptabilní, **D**igitální, **A**gilní, **P**rogresivní,
Transformace UTB ve Zlíně

reg. č. NPO_UTB_MSMT-16585/2022

OBSAH STUDIJNÍ OPORY

- Vymezení základních pojmů
- Teorie výchovy a vzdělávání jako vědy o výchově
- Paradigmata teorie výchovy
- Teorie v teorii výchovy
- Výchovný proces
- Složky výchovy
- Výchovné principy a zásady
- Podmínky a prostředky výchovy
- Hodnoty
- Problémy ve výchově

VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Na začátku studia je vždy nutné vymezit a definovat základní pojmy. V českém prostoru se používají slova výchovy, vzdělávání, edukace.

Všechny slova se vztahují k jednomu – k edukačnímu procesu, česky častěji používané pojmu - výchovně vzdělávací proces.

V zahraničí se používá jedno slovo – edukace, které se naštěstí úspěšně zabydluje i u nás.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Cíle studovaného tématu

Po prostudování následující kapitoly by studenti měli být schopni:

- definovat termín výchova,
- rozlišovat mezi pojmy výchova, edukace, vzdělávání,
- analyzovat výchovu z pohledu různých věd,
- popsat typy výchovy.

VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Klíčová slova:

- výchova,
- výchova v užším slova smyslu,
- výchova v širším slova smyslu,
- vzdělávání,
- edukace,
- definice výchovy,
- typy výchovy,
- formální výchova,
- neformální výchova,
- informální výchova

VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Doporučená literatura

- Brezinka (1967). K problémům vymezení vědy o výchově. In *Pedagogika 2/1967*. Praha: UK
- Holoušová (2008). Vědní obor pedagogika. In Kantorová a kol. *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex.
- Průcha (2009). *Encyklopedie pedagogiky*. Portál
- Průcha, Mareš, Walterová (2008). *Pedagogický slovník*. Praha, Portál.

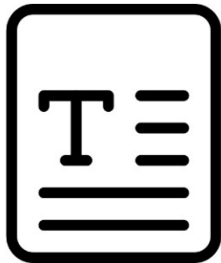
VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Definice - výchova

- *Výchova je záměrné a soustavné působení lidského jedince (vychovatele) na druhého jedince (chovance), které vede ke vzniku relativně trvalých změn v chování a prožívání toho druhého jedince (Palouš, 1991, s. 53)*
- *Výchova je cílevědomým a záměrným vytvářením a ovlivňováním podmínek umožňujících optimální rozvoj každého jedince v souladu s individuálními dispozicemi a stimulujících jeho vlastní snahu stát se autentickou, vnitřně integrovanou a socializovanou osobností (Pelikán, 1995, s. 36)*

VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

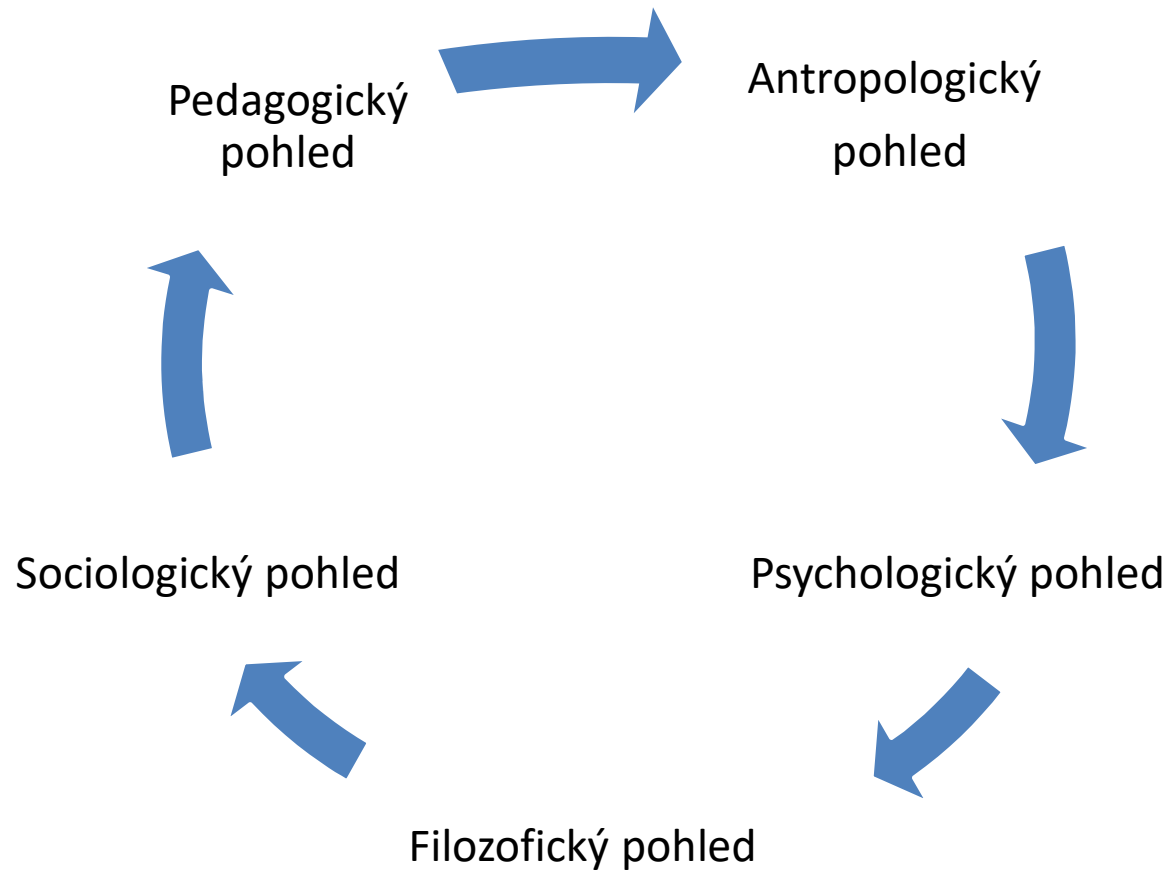
Pojmy výchova a vzdělávání

Výchova v širším slova smyslu zahrnuje celý výchovně vzdělávací proces a je tak synonymem pro pojem edukace.

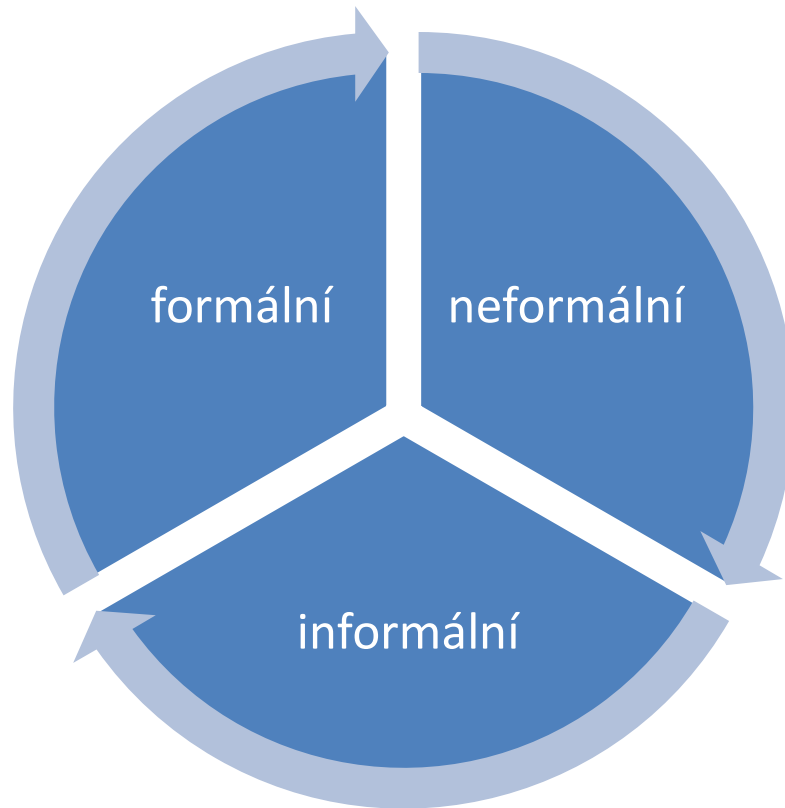
Výchova v užším slova smyslu bývá v českém pedagogickém prostředí nejčastěji definován jako proces směřující k rozvoji jedincových potřeb, zájmů, postojů a chování.

Naproti tomu ***vzdělávání*** je procesem směřujícím k rozvoji jedincových vědomostí, dovedností a schopností. Čeština tak odděluje od sebe na dvě složky formování jedince.

VÝCHOVA Z POHLEDU RŮZNÝCH VĚD

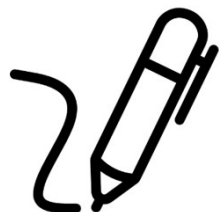

TYPY VÝCHOVY

V odborné literatuře vyhledejte pojmy formální, neformální a informální výchova a zasadte je do konceptu vzdělávání dospělých.

VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Úkol

- 1. Vyhledejte v literatuře a porovnejte různé definice výchovy. Vyberte tu, která je vám nejbližší a svůj výběr zdůvodněte. Pokud žádnou nevyberete, pokuste se o vlastní definici, kterou opět zdůvodněte.*
- 2. Který z typů výchovy podle vás nejvíce ovlivňuje člověka? Svůj výběr zdůvodněte.*

VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Kontrolní otázky

1. Jak lze výchovu definovat?
2. Je pojem výchova totožný s pojmem vzdělávání a edukace?
3. Čím se od sebe liší vymezení pojmu výchovy v širším slova smyslu a výchova v užším slova smyslu?
4. Proč každá z uvedených věd výchovu definuje jinak?
5. Který z typů výchovy nejčastěji bude využívat profese sociálního pedagoga?

VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Shrnutí

První téma prezentace opory je věnované základním pojmům.

V první části jsme si vysvětlili rozdíly mezi pojmy výchova, výchova v užším slova smyslu a výchova v širším slova smyslu, kde výchova a výchova v širším slova smyslu znamenají komplexní výchovně vzdělávací proces, jenž je totožný s pojmem edukace. Termín vzdělávání se vztahuje k osvojování schopností, dovedností a znalostí. Druhá část popisovala několik definic výchovy, jak od předních českých autorů, tak z pohledu různých věd. Závěr této části shrneme do definice, z které budeme v této opoře dále vycházet – **výchova je formování chování jedince prostřednictvím nastavování a udržování konkrétních kulturně specifických hranic.**

Třetí část se věnuje výchově z pohledu různých věd.

Poslední část stručně popsala tři typy výchovy – výchovu formální, jež probíhá ve školských institucích, výchovu neformální, která je zájmovou a výchovu informální jako formativní působení veškerého sociálního prostředí.

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

Co vlastně rozumíme pod slovem teorie?

Podle Strouhala (2013) je teorie produkt myšlení provázaný s praxí, kterou je možno definovat jako svět řešení problémů.

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

Cíle studovaného tématu

Po prostudování následující kapitoly by studenti měli být schopni:

- vysvětlit pojem teorie,
- rozlišit různé definice filozofie výchovy a teorie výchovy,
-
- popsat předmět filozofie výchovy a teorie výchovy,
- analyzovat vztah mezi filozofií výchovy a teorií výchovy.

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

Klíčová slova

- Teorie
- Modely teorie
- Teorie výchovy
- Disciplína
- Předmět teorie výchovy
- Předmět teorie vzdělávání

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

Doporučená literatura

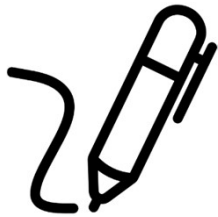
- Brezinka (1967). K problémům vymezení vědy o výchově. In *Pedagogika 2/1967*. Praha: UK
- Gutek (2008) *New Perspectives on Philosophy & Education*. Alyn & Bacon
- Guthrie (ed.) 2002. *Encyclopedia of education*. Maxmillan.
- Holoušová (2008). Vědní obor pedagogika. In Kantorová a kol. *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex.
- Kraus (2006). *Teorie výchovy*. Brno
- Malach (2007). *Teorie výchovy pro pedagogické studium*. Ostrava, OU.
- Průcha (eds) (2009). *Encyklopedie pedagogiky*. Portál
- Strouhal (2013). *Teorie výchovy*. Praha, Grada.
- Střelec (2004). *Studie z teorie a metodiky výchovy*. Brno, Pdf. Thomas (2007). *Education and Theory*. Open University Press.

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

Gutek (2008) rozlišuje tři modely teorií:

- Teorie jako *hypotetický* (předpokládaný) soubor idejí či principů, jež mohou řídit orientovat praxi.
- Teorie jako *obecný*, abstraktní konceptuální referenční rámec.
- Teorie jako *víra, ideje, koncepty a fenomény*, jež pozorujeme a s nimiž se vzájemně ovlivňujeme.

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

Úkol

- *Pokuste se vysvětlit vlastními slovy termín
TEORIE*

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

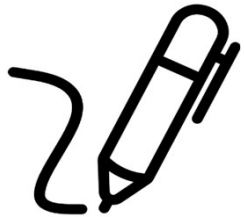
Palouš (1991) zastával názor, že pro označení věd o výchově se má používat termín **agogika**.

Definice – agogika

Agogika je obecný pojem pro výchovu, kdežto další pojmy včetně pedagogiky, jsou složeniny, které upřesňují, na koho je výchova zaměřena.

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

Úkol

- *Vysvětlete jaký je rozdíl mezi pojmy agogika a pedagogika. Své zdůvodnění podpořte odbornými zdroji.*

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

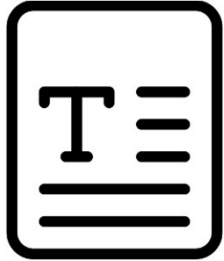

Definování disciplíny teorie výchovy:

Teorie výchovy promýšlí podstatu a možné podoby formativního působení v souvislosti s reflexí o žádoucích podobách lidského charakteru, myšlení a jednání.

(Strouhal, 2013)

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

Předmět teorie výchovy:

Tři zásadní okruhy studia a výzkumu – obsah předmětu

1. Studium předpokladů fenoménu výchovy v nejširším slova smyslu – *co je výchova.*
2. Analýza a kritika současného stavu výchovy – *aktuální výchovné problémy a potřeby.*
3. Poměr mezi filozofií výchovy a teorií výchovy – *ideál člověka mezi hledáním smyslu (filozofie) a nutností řešení (teorie).*

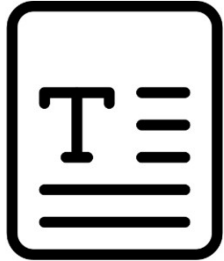
TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

Zamyšlení

Pokusit se uspořádat poznatky o výchově není vůbec jednoduché, protože každá společnost, stejně tak i každý jedinec, si vytváří svou vlastní teorii výchovy.

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

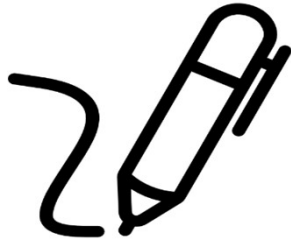
Teorie vzdělávání

V současné době se častěji používá pojem
didaktika.

Komenský považuje didaktiku za syntézu obecné pedagogiky, filozofie výchovy a teorii vzdělávání.

Lindner pojímá didaktiku jako vědu vyučovatelskou a umění vyučovací.

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

Úkol

- *Zamyslete se nad tím, kam se asi bude do budoucna výchova ubírat a jak se pravděpodobně promění vědy jako teorie výchovy a teorie vzdělávání - didaktika.*

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

Kontrolní otázky

1. Jak vysvětlujeme pojem teorie?
2. O čem jsou modely teorie?
3. Jak vysvětlujeme pojem teorie?
4. O čem jsou modely teorie?

TEORIE VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VĚDY O VÝCHOVĚ

Shrnutí

Druhé téma je věnováno popisu teorie výchovy jako vědecké disciplíny.

První část obecně vysvětluje pojem teorie v edukační praxi jako produkt myšlení provázaný s praxí. Dále seznamuje se třemi modely teorií. První model tvoří teorie jako soubory idejí a principů. Druhý jako konceptuální referenční rámec a třetí jako fenomény, jež vědec pozoruje, ale které ho ovlivňují.

Druhá část tématu nabízí několik vysvětlení pojmu teorie výchovy jako disciplíny. Použili jsme definici Strouhalovu, který vnímá teorii výchovy jako vědu transdisciplinární, spojnicí různých východisek a perspektiv, z nichž lze problém výchovy pojednat, přičemž musí brát ohled na pluralitu přístupů již ustavených.

Předposlední část je zaměřené na předmět disciplíny teorie výchovy. Teorie výchovy zkoumá, co je výchova, čím je ovlivňována, jaké jsou problémy ve výchově, pokouší se najít jejich řešení a k čemu má směřovat.

Poslední část - teorie vzdělávání se zaměřuje na umění jak učit a naučit.

PARADIGMA TEORIE VÝCHOVY

Paradigma označuje *soubor nedokázaných, ale intuitivně všeobecně přijímaných předpokladů a postojů (Kuhn, 1997).*

V pedagogice je velmi složité se orientovat v jednotlivých paradigmatech, protože vědy o výchově jsou multiparadigmatické, to znamená, že existuje zároveň několik paradigmat vedle sebe, či proti sobě.

PARADIGMA TEORIE VÝCHOVY

Cíle studovaného předmětu

Po prostudování následující kapitoly by studenti měli být schopni:

- porozumět termínu paradigma,
- popsat paradigma v edukaci,
- rozlišit jednotlivé paradigmatické teorie,
- analyzovat rozdíly v paradigmatech.

PARADIGMA TEORIE VÝCHOVY

Klíčová slova:

- Paradigma
- Paideio
- Educatio
- Dualismu těla a duše
- Kalokagathia
- Subjektivismus
- Objektivismus
- Strukturalismus,
- Teorie konfliktu
- Funkcionalismus
- Interpretativní přístup
- Identita
- Postmoderní edukace
- Teorie 12 potřeb

PARADIGMA TEORIE VÝCHOVY

Doporučená literatura:

- Kraus (2006). *Teorie výchovy*. Brno
- Kuhn T.S. (1997). *Struktura vědeckých revolucí*. Praha, Oikoymenh.
- Palouš (1991). *K filozofii výchovy*. Praha, Karolinum.
- Pourtois, Desmet (2012) *L'éducation postmoderne*. Presses Universitaires de France.
- Průcha (2009). *Encyklopedie pedagogiky*. Portál
- Průcha, Mareš, Walterová (2008). *Pedagogický slovník*. Praha, Portál.
- Střelec (2004). *Studie z teorie a metodiky výchovy*. Brno, PdF.

PARADIGMA TEORIE VÝCHOVY

Paradigma v historii výchovy:

antické

křesťanské

moderní

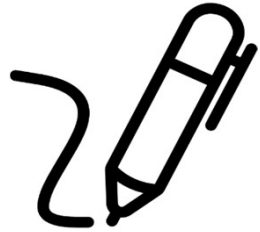

PARADIGMA TEORIE VÝCHOVY

opírá se o schéma paradigmatu vytvořeného autory Burellem a Morganem již v roce 1979 a skládá se ze 4 paradigmat:

PARADIGMA TEORIE VÝCHOVY

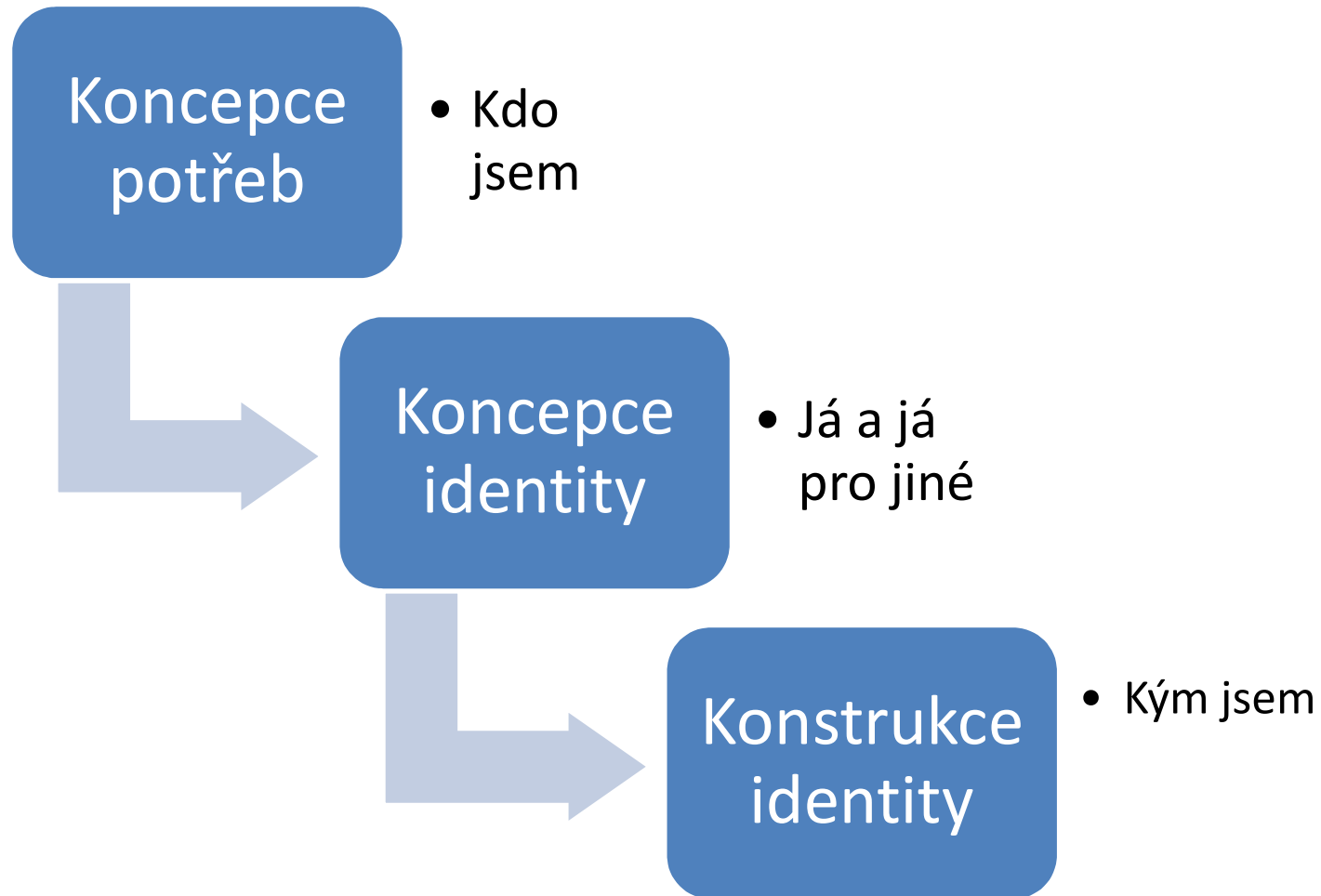

Úkol

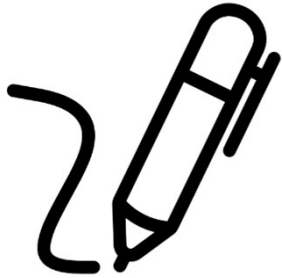
- *Stručně vysvětlete pojmy nominalismus, realismus, voluntarismus, determinismus, teorii společenské smlouvy, teorii solidarity, sociální spravedlnosti, teorii emancipace, teorii kritiky*
- *Najdete shody a rozdíly mezi jednotlivými teoriemi. Jaký mají vliv na koncipování výchovy*

Paradigma v postmoderní edukaci:

- podle Pourtoise a Desmetové (2012) je postaveno na konceptu **identity**.

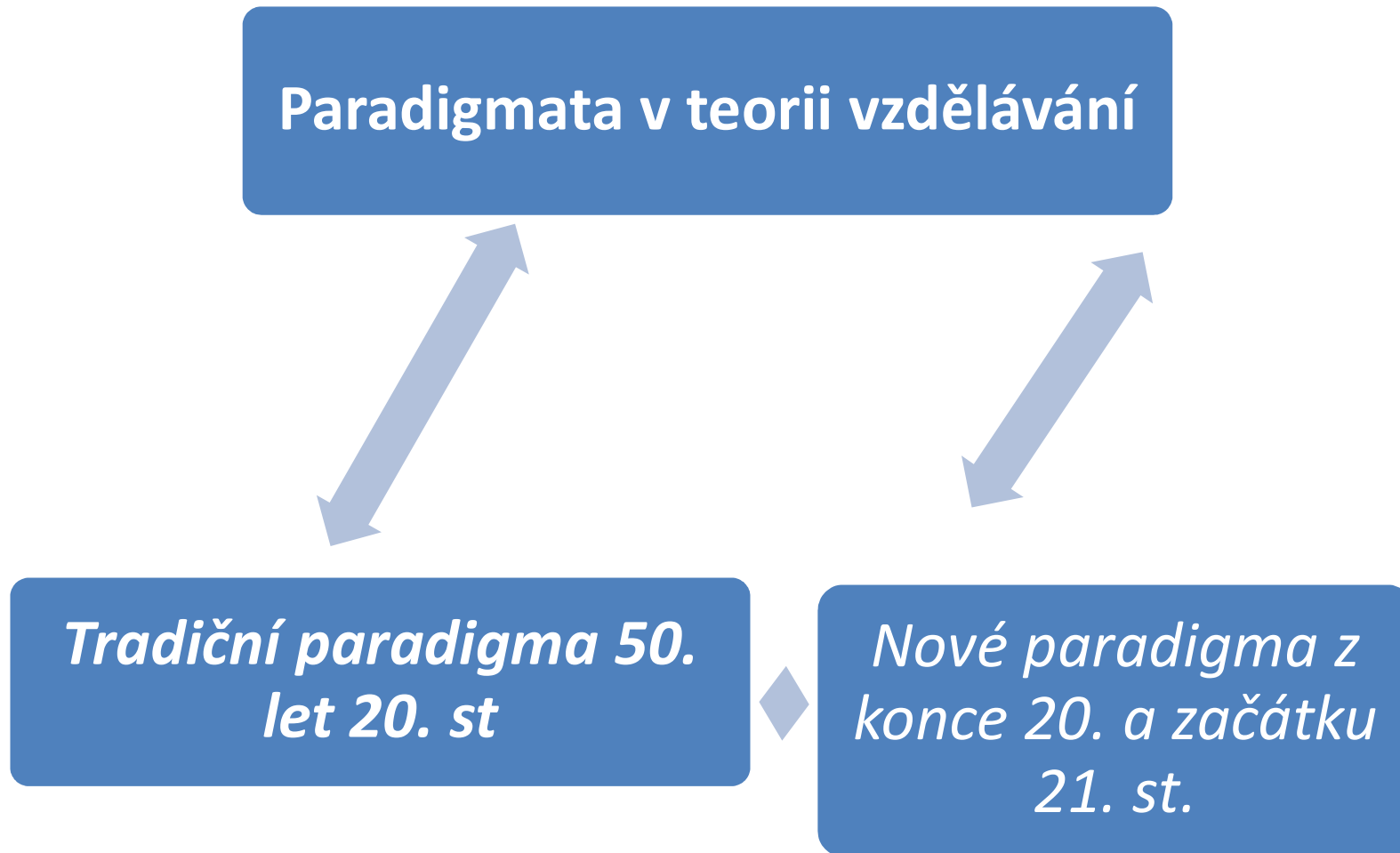
PARADIGMA TEORIE VÝCHOVY

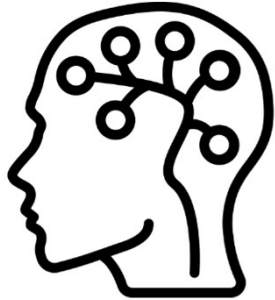
Úkol

- *Pokuste se aplikovat uvedené schéma 12 potřeb na konkrétní edukační proces.*

PARADIGMA TEORIE VÝCHOVY

PARADIGMA TEORIE VÝCHOVY

Kontrolní otázky

1. Jak zní definice paradigmatu?
2. Z čeho vycházejí historická paradigmatata výchovy?
3. Které teorie tvoří paradigmatický rámec edukačních věd podle autorů Burella a Morgana?
4. Proč postmoderní paradigma dává do svého středu identitu?
5. Čím se od sebe liší oba uvedené paradigmatické modely teorie vzdělávání?

PARADIGMA TEORIE VÝCHOVY

Shrnutí

Téma je věnována náročné problematice paradigmatu.

Popsali jsme paradigmatu historie výchovy, která jsou koncipována v rámci vývoje evropského poznání.

Dále jsme si představili paradigma v teorie výchovy a to paradigma z roku 1979, které upřednostňují autoři Encyklopedie pedagogiky.

Předposlední paradigma vychází z postmoderní pedagogiky. Jeho středem je výchova k identitě, vychází z psychopedagogické teorie.

Poslední paradigma se věnuje teorii vzdělávání a seznamuje nás s tradičním a novým pohledem na výuku.

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

Kapitola je věnována jednotlivým teoriím, které se uplatňují v teorii výchovy. V první řadě se zaměříme na vlastní problematiku třídění a vymezení teorií. Pak se budeme věnovat popisu teorií podle Guteka a následně si stručně vymežíme teorie podle Bertranda.

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

Cíle studovaného tématu

Po prostudování následující kapitoly by studenti měli být schopni:

- analyzovat problematiku teorií v teorii výchovy,
- popsat tradiční koncepce v teoriích výchovy,
- rozlišit koncepce teorií podle Guteka a podle Bertranda,
- zařadit teorie podle jednotlivých koncepcí,
- definovat teorie podle jednotlivých autorů.

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

Klíčová slova

- Tradiční koncepce
 - Pedocentrismus
 - Tradicionalismus
 - Esencialismus
 - Perennialismus
 - Progresivismus
 - Sociální rekonstruktivismus
 - Kritická teorie
- Spiritualistické teorie
 - Personalistické teorie
 - Kognitivně psychologické teorie
 - Technologické teorie
 - Sociálně kognitivní teorie
 - Sociální teorie
 - Akademické teorie

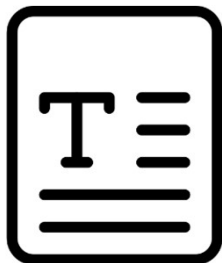
TEORIE V TEORII VÝCHOVY

Doporučená literatura

- Bertrand (1993). *Théories contemporaines de l'éducation*. Chronique Sociale.
- Gutek (1997). *Historical and philosophical foundations of education*: Upper Saddle River.
- Malach (2007). *Teorie výchovy pro pedagogické studium*. Ostrava, OU.
- Průcha (2009). *Encyklopedie pedagogiky*. Portál
- Průcha, Mareš, Walterová (2008). *Pedagogický slovník*. Praha, Portál.
- Strouhal (2013). *Teorie výchovy*. Praha, Grada.
- Thomas (2007). *Education and Theory*. Open University Press.

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

Problematika teorií v teorii výchovy

Problematika teorií výchovy spočívá již v samotné podstatě edukačních věd, v jejich rozporuplnosti, jež vycházejí z rozporu vnímání:

- kým má člověk být, k čemu nebo co vychovávat?
- má být autentickou osobností nebo má být socializovaným jedincem?
- má se výchova soustředit na rozvoj jedincových předpokladů nebo má jedince socializovat a enkulturovat, aby byl platným členem společnosti?
- má se zaměřovat na rozvoj osobnosti nebo na rozvoj edukační praxe?

Na základě těchto otázek dochází často k různým dělením teorií.

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

Problematika teorií v teorii výchovy zamyšlení

- Teorie v teoriích výchovy vycházejí ze všech teorií v sociálních vědách. Jsou tak rozmanité, jak je rozmanitý pohled na to, jaký má být člověk. Tedy, co od výchovy očekáváme.

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

Dvě tradiční tendence teorií

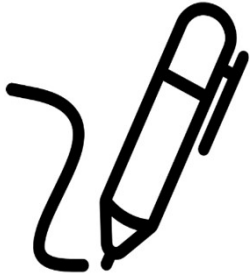
pedocentrismus

- Humanisticky orientované teorie
- Interpretativní teorie

tradicionalismus

- Strukturální teorie
- Funkcionalistické teorie

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

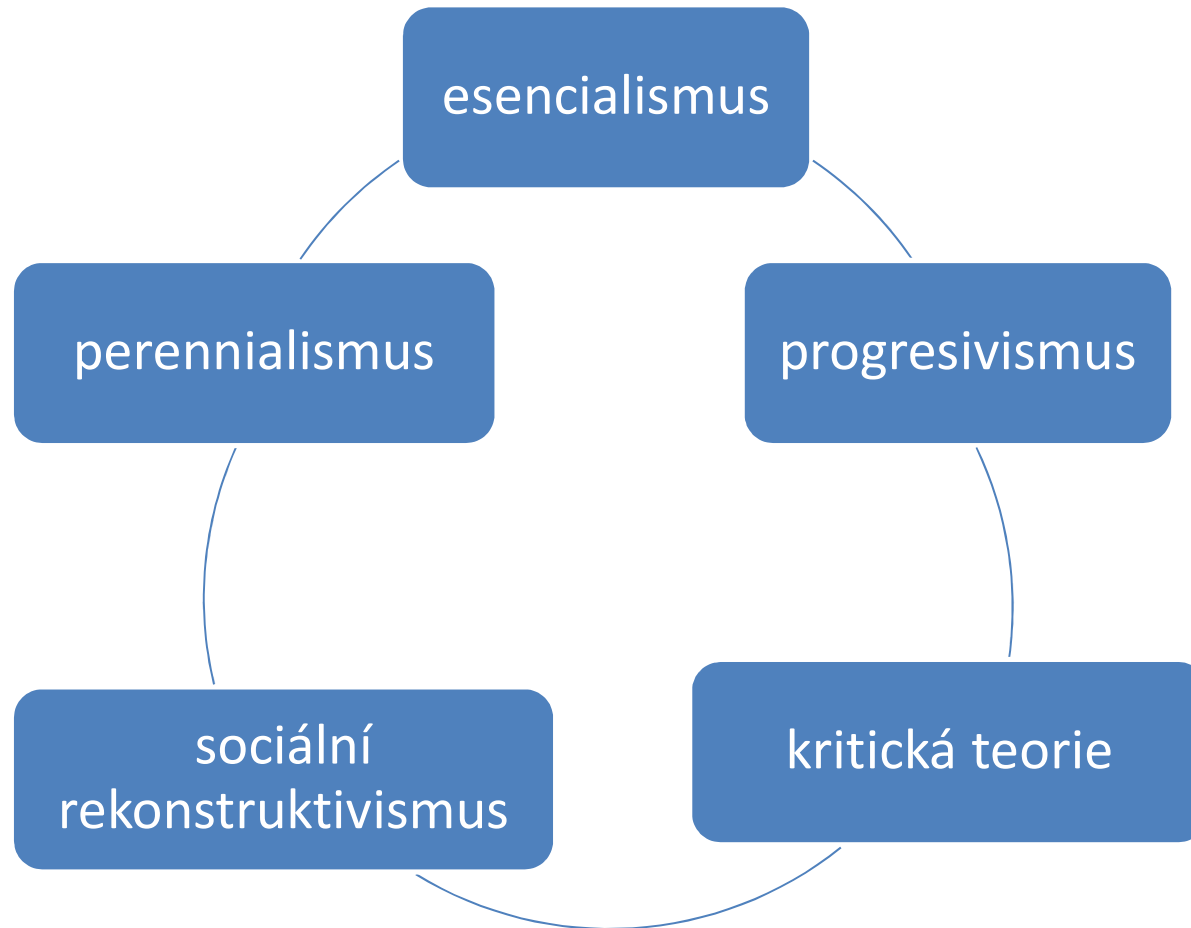

Úkol

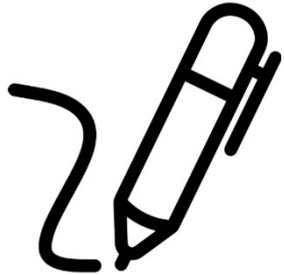
- *V učebnicích pedagogiky vyhledejte jednotlivé směry uvedené v podkapitole 4.2, stručně je charakterizujte a uveďte ke každému směru představitele.*

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

Teorie výchovy podle Guteka:

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

Úkol

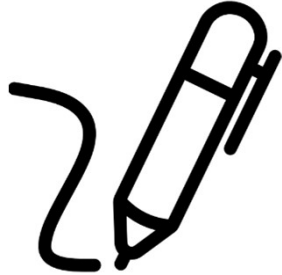
- *Zamyslete se nad jednotlivými teoriemi a pokuste se o jejich aplikaci v rámci vzdělávání dospělých.*

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

**Teorie výchovy podle
Bertranda**

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

Úkol

- *Rozdělte se do skupin, každá ze skupin si vybere jednu ze sedmi teorií dle Bertranda a stručně ji popíše včetně představitelů. Závěrem se ji pokusí aplikovat do oblasti vzdělávání dospělých*

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

Kontrolní otázky

1. Co je základním problémem teorií v teoriích výchovy?
2. Které jsou dvě tradiční tendence dělení teorií?
3. Jaké teorie výchovy popisuje Gutek?
4. Čím se od sebe liší rozlišení teorií podle Guteka a podle Bertranda?
5. Z jakých sociálních věd berou svůj základ teorie dle Bertranda?

TEORIE V TEORII VÝCHOVY

Shrnutí

Toto téma se zabývala klasifikací teorií v teoriích výchovy.

V první části jsme popsali problém teorií spočívající v samotné podstatě edukační vědy – v její rozpolcenosti.

Druhá část se věnovala dvěma tradičním koncepcím teorií. Jsou to pedocentrismus a tradicionalismus. Pedocentristické teorie mají v popředí zájem a rozvoj osobnosti vychovávaného, nejčastěji dítěte. Tradicionalistické se zaměřují na edukační proces.

V třetí části jsme se seznámily s tříděním teorií podle Guteka. Tento americký autor stanovil pět teorií, které podle něj ovlivňují současnou edukační praxi. Jsou to esencialismus, perennialismus, progresivismus, sociální rekonstruktivismus a kritická teorie.

Poslední část stručně vymezila sedm typů teorií podle Bertranda. Bertrand rozlišuje spiritualistické, personalistické, kognitivně psychologické, technologické, sociálně kognitivní, sociální a akademické teorie.

VÝCHOVNÝ PROCES

V tématu se seznámíme s definicí výchovného procesu, jeho znaky, etapami a fázemi. V další části se zaměříme na problematiku výchovných cílů, jejich východiska, přístupy k formulování a struktuře výchovných cílů.

VÝCHOVNÝ PROCES

Cíle studovaného tématu

Po prostudování následující kapitoly by studenti měli být schopni:

- definovat výchovný proces,
- popsat etapa a fáze výchovného procesu,
- vyjmenovat znaky výchovného procesu,
- analyzovat výchovné cíle,
- rozlišovat strukturu výchovných cílů.

VÝCHOVNÝ PROCES

Klíčová slova:

- Výchovní proces
- Znamky výchovného procesu
- Etapy a fáze výchovného procesu
- Výchovní cíle
- Formulace výchovných cílů
- Východiska výchovných cílů
- Funkce výchovných cílů
- Struktura výchovných cílů

VÝCHOVNÝ PROCES

Doporučená literatura

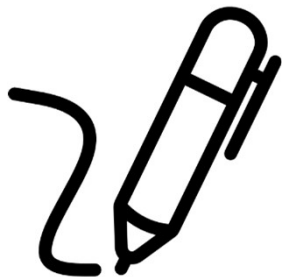
- Blížkovský (1992). *Systémová pedagogika*. Ostrava, Amosium.
- Grecmanová (2008). Výchovný proces a jeho etapy. In Kantorová a kol. *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex.
- Holoušová (2008). Vědní obor pedagogika. In Kantorová a kol. *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex.
- Janiš, Loudová (2011). *Vybraná témata z teorie výchovy*. Gadeamus.
- Průcha (2009). *Encyklopedie pedagogiky*. Portál
- Průcha, Mareš, Walterová (2008). *Pedagogický slovník*. Praha, Portál.

VÝCHOVNÝ PROCES

Definování výchovného procesu

- *Výchovný proces je edukační působení ovlivňující jak vychovávaného, tak i vychovatele v průběhu celého života vychovávaného.*

Úkol

V odborné literatuře najděte 6 definicí výchovného procesu a srovnejte je.

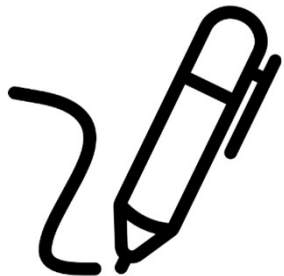
VÝCHOVNÝ PROCES

Etapy výchovného procesu

heteronomní

autonomní

sociální
konformity

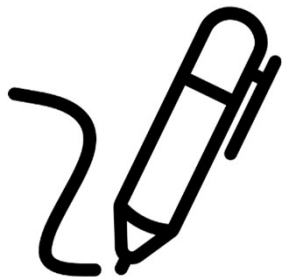
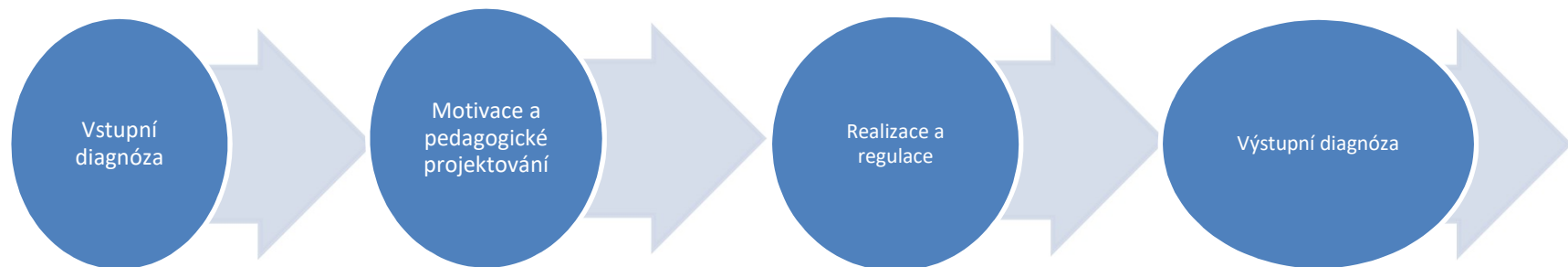

Úkol

Blíže specifikujte jednotlivé etapy výchovného procesu

VÝCHOVNÝ PROCES

Metodologické hledisko výchovného procesu

Úkol

Interpretujte metodologické hledisko výchovného procesu.

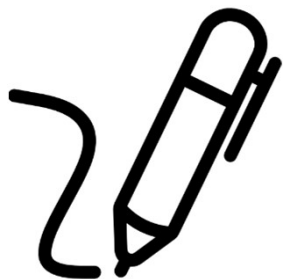
VÝCHOVNÝ PROCES

Výchovné cíle – teleologie:

- Výchovné cíle nám říkají, čeho chceme edukací dosáhnout, na co se edukační proces zaměřuje. Jsou historicky a kulturně podmíněny.
- **Jen ty cíle jsou reálné, které jsou splnitelné.**
- Výchovné cíle jsou jedním ze zdrojů **změn** společnosti.

VÝCHOVNÝ PROCES

Úkol

- *Představte si konkrétní výchovný proces a proveďte jeho analýzu z hlediska etap a fází. Analýzu zdůvodněte.*

VÝCHOVNÝ PROCES

Východiska výchovných cílů:

naturalistická

sociologická

kulturní

futurologická

VÝCHOVNÝ PROCES

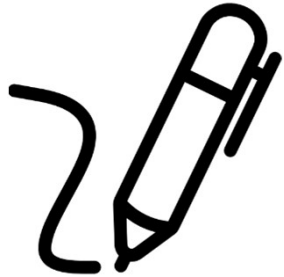
Přístupy k formulování výchovných cílů:

voluntaristický

empirický

vědecký

VÝCHOVNÝ PROCES

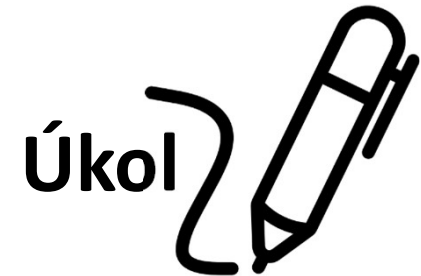
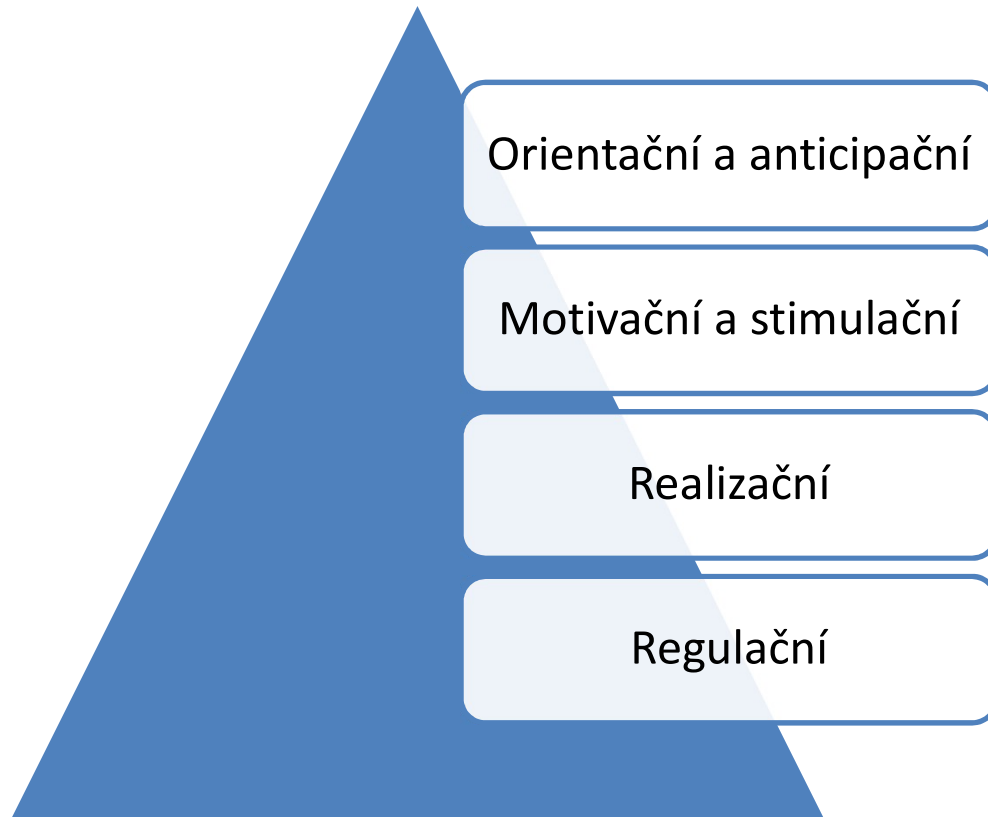

Úkol

- *Zamyslete se nad tím, jaký pedagog bude volit ten který přístup a co ho ovlivňuje při volbě východisek. Své závěry zdůvodněte.*

VÝCHOVNÝ PROCES

Funkce výchovných cílů:

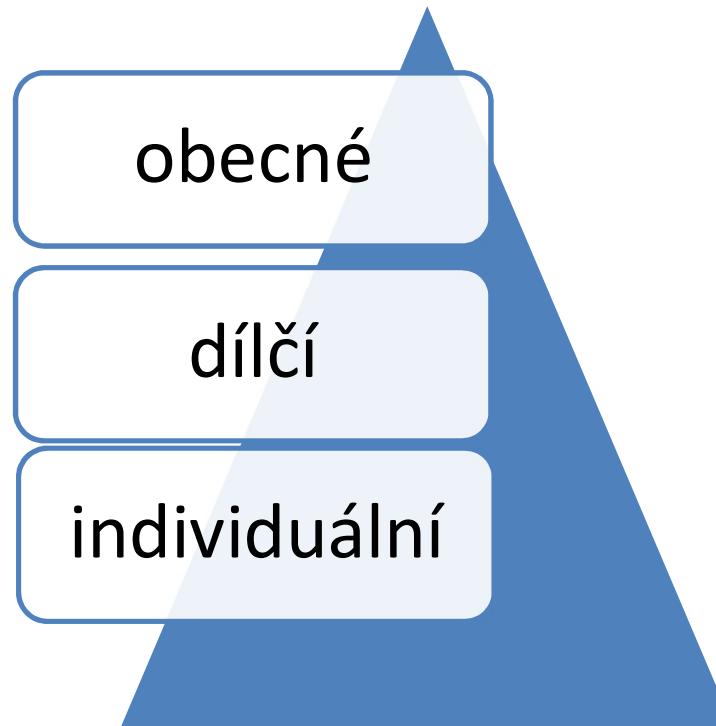

**V odborné literatuře
vyhledejte jiné dělení funkcí
výchovných cílů a diskutujte
nad rozdíly.**

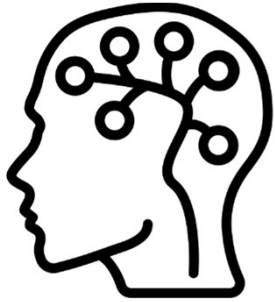
VÝCHOVNÝ PROCES

Struktura výchovných cílů:

- Adaptační
- Materiální
- Autonomní
- Formální
- Heteronomní
- Sociální

VÝCHOVNÝ PROCES

Kontrolní otázky

1. Jak lze definovat výchovný proces?
2. Které znaky výchovného procesu rozeznáváme?
3. K čemu slouží výchovné cíle?
4. Proč je nutné metodologické hledisko výchovných cílů?
5. Jakými znaky se vyznačuje výchovný proces?

VÝCHOVNÝ PROCES

Shrnutí

Téma se věnovalo výchovnému procesu v jeho obecné rovině.

Nejdříve jsme si výchovný proces definovali jako proces veškerého výchovného působení po celý život jedince.

V druhé části jsme si popsali etapy a fáze výchovného procesu.

Třetí část se zaměřila na znaky výchovného procesu.

Poslední čtvrtá část se snažila stručně postihnout problematiku výchovných cílů – jejich formulování, východiska, funkce a strukturu.

SLOŽKY VÝCHOVY

Složky výchovy je termín pro obsah výchovy. Složkami výchovy se zabýval již Aristoteles, který vymezil tři základní: rozumovou, mravní a tělesnou.

SLOŽKY VÝCHOVY

Cíle studovaného tématu

Po prostudování následující kapitoly by studenti měli být schopni:

- definovat složky výchovy,
- rozlišovat mezi jednotlivými složkami,
- popsat jednotlivé složky výchovy,
- analyzovat obsahy výchovy.

SLOŽKY VÝCHOVY

Klíčová slova:

- složky výchovy
- výchova rozumová
- výchova citová
- výchova estetická
- výchova mravní
- výchova tělesná, ke zdraví a zdravému životnímu stylu
- výchova pracovní
- výchova globální
- výchova mediální
- výchova zážitková

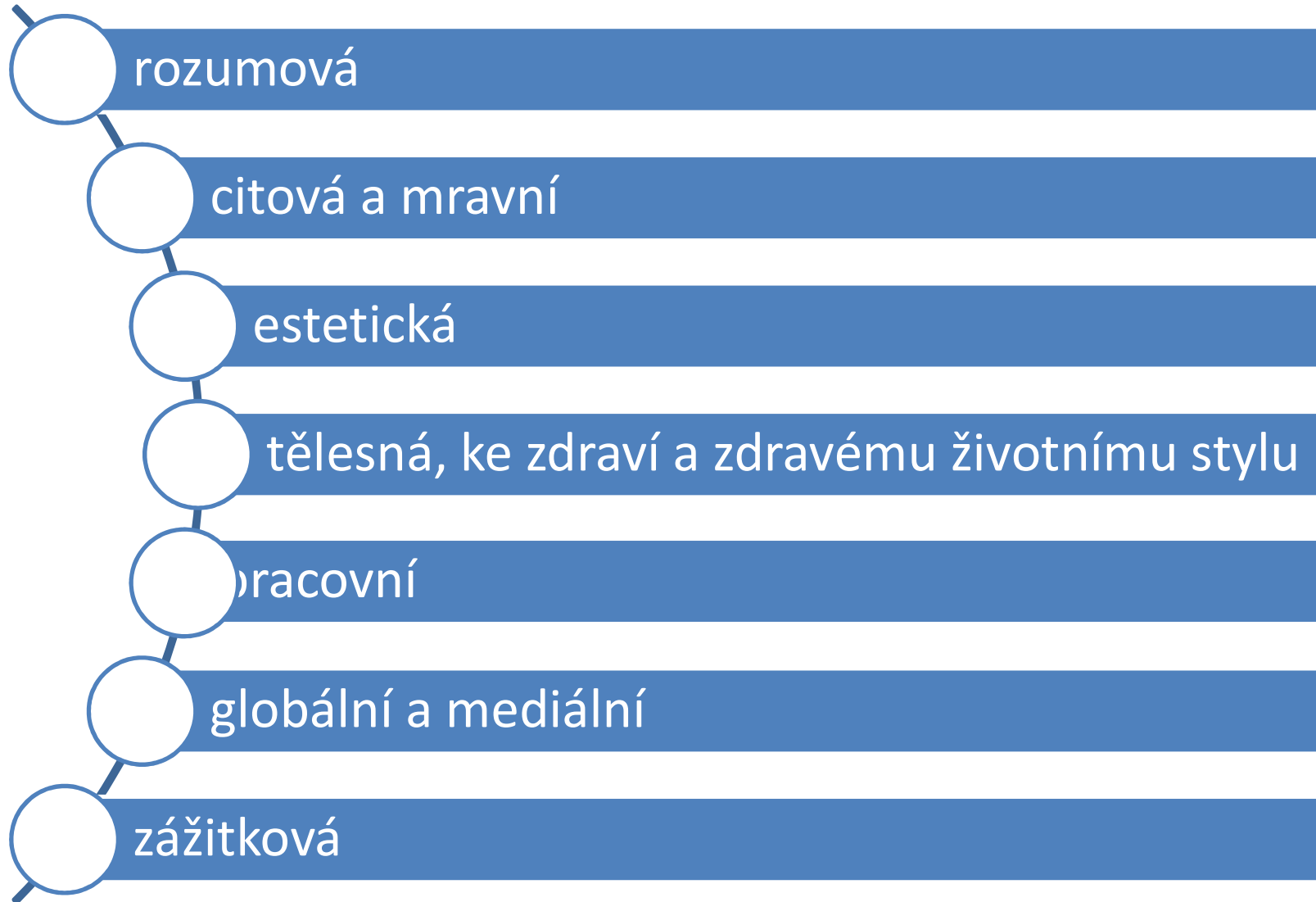
SLOŽKY VÝCHOVY

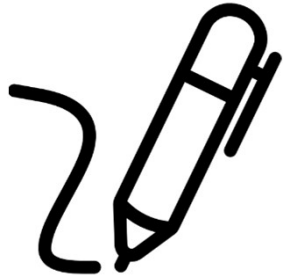
Doporučená literatura:

- Hájek, Hofbauer, Pávková (2008). *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha.
- Janiš, Loudová (2011). *Vybraná témata z teorie výchovy*. Gadeamus.
- Kantorová a kol. (2008). *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex.
- Malach (2007). *Teorie výchovy pro pedagogické studium*. Ostrava, OU.
- Pelikán (1995). *Výchova jako teoretický problém*. Ostrava, Amosium.

SLOŽKY VÝCHOVY

SLOŽKY VÝCHOVY

Úkol

- *Zamyslete se nad tím, která ze složek výchovy je pro praktické využití v práci specialisty rozvoje vzdělávání nejdůležitější. Svůj výběr zdůvodněte.*

SLOŽKY VÝCHOVY

Kontrolní otázky

1. Kdo první definoval složky výchovy?
2. Jaké oblasti zahrnuje v sobě rozumová výchova?
3. V kterém věku je nejdůležitější citová výchova?
4. S kterou výchovou je úzce spjatá výchova mravní?
5. K čemu slouží pracovní výchova?
6. Proč je součástí tělesné výchovy i výchova ke zdraví?
7. Jaké další složky výchovy jsou pro současného jedince důležité a nepostradatelné?

SLOŽKY VÝCHOVY

Shrnutí

Téma se věnovalo složkám výchovy. Složky výchovy jsou v podstatě jejím obsahem, tedy tím, a co má vychovatel zaměřit svoji aktivní pozornost při výchovném působení.

Složky výchovy se samozřejmě prolínají.

První složky výchovy známe od Aristotela, který vymezil tři základní – rozumovou, mravní a tělesnou.

My jsme k nim přidali citovou, estetickou, pracovní, mediální, globální a zážitkovou.

VÝCHOVNÉ PRINCIPY, ZÁSADY

Téma se zaměřuje na výchovné principy a výchovné zásady, které pomáhají pedagogovi, aby věděl, jakým způsobem má pracovat jak s vychovávaným, tak i se spolupracovníky a dalšími odborníky.

Výchovné princípy, zásady

Cíle studovaného tématu

Po prostudování následující kapitoly by studenti měli být schopni:

- rozlišit výchovné princípy a výchovné zásady,
- popsat výchovné princípy,
- analyzovat výchovné zásady.

Výchovné princípy, zásady

Klíčová slova:

- ✓ princípy výchovy
- ✓ zásady výchovy

Doporučená literatura:

- Kantorová a kol. (2008). *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex.
- Kraus (2006). *Teorie výchovy*. Brno

VÝCHOVNÉ PRINCIPY A ZÁSADY

Myslíte si, že u dospelých môžeme aplikovať výchovné zásady?

VÝCHOVNÉ PRINCIPY, ZÁSADY

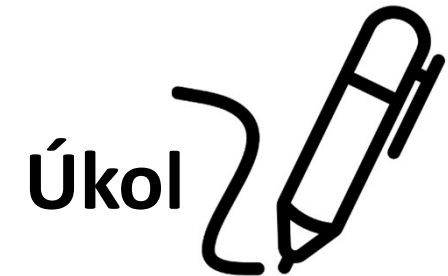
Výchovné princípy:

Spojování
teorie s praxí

Názorového
pluralismu

Demokracie a
humanismu

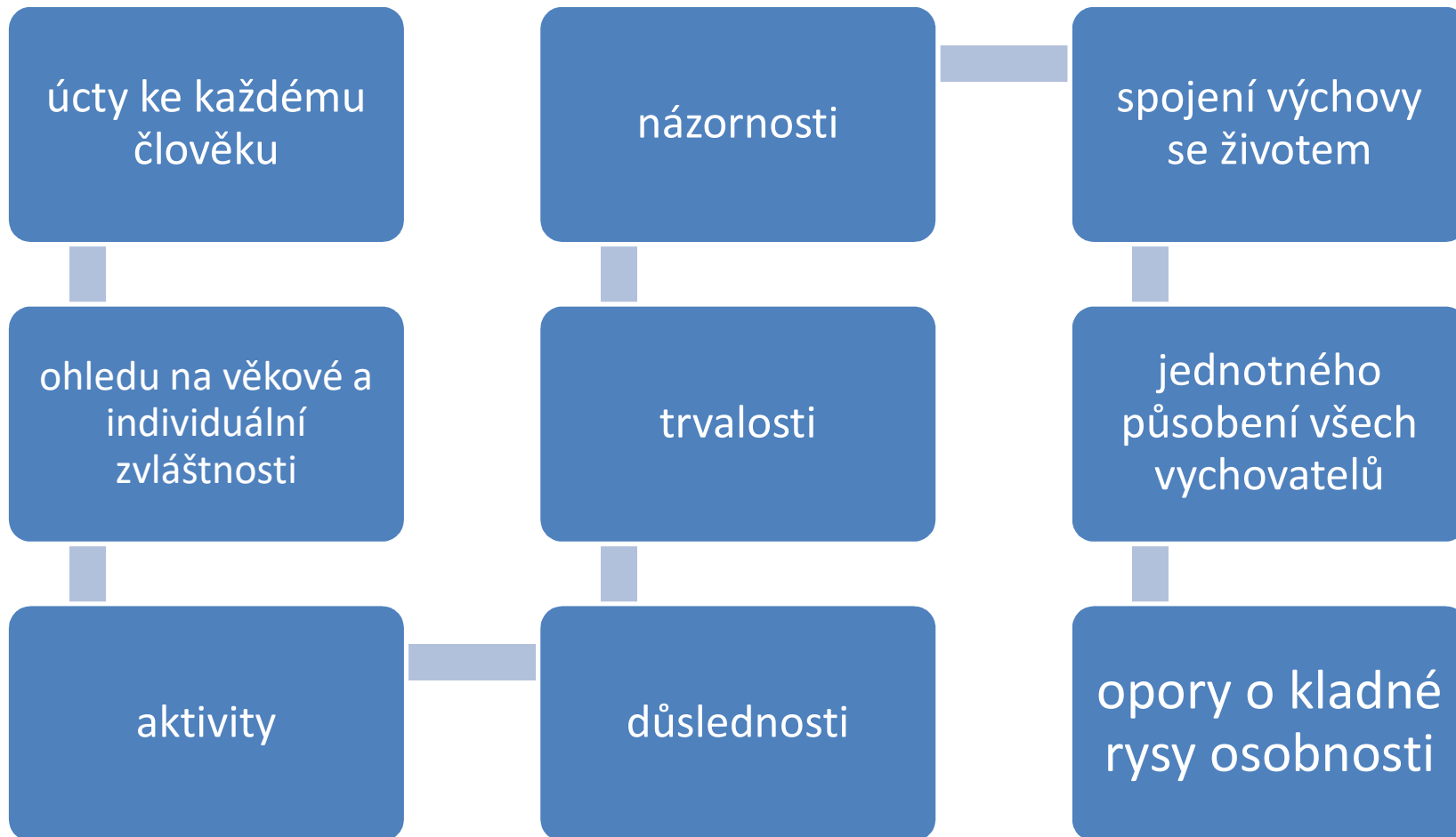
Cílevědomosti
a plánoviti

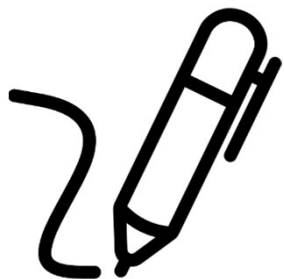
**Aplikujte výchovné
princípy ve vzdělávání
dospělých.**

VÝCHOVNÉ PRINCIPY, ZÁSADY

Výchovné zásady:

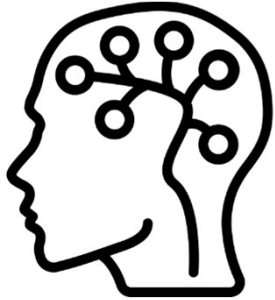
VÝCHOVNÉ PRINCIPY, ZÁSADY

Úkol

- *Které ze zásad jsou nejdůležitější pro profesi specialisty rozvoje vzdělávání? Svůj výběr zdůvodněte.*
- *Uveďte, jak tyto zásady můžeme aplikovat ve vzdělávací zakázce dospělých?*

VÝCHOVNÉ PRINCIPY, ZÁSADY

Kontrolní otázky

1. Jaký je rozdíl mezi výchovnými principy a výchovnými zásadami?
2. Které principy vedou k naplnění platonského ideálu výchovy?
3. Proč nesmíme přemotivovat dospělého?

VÝCHOVNÉ PRINCIPY, ZÁSADY

Shrnutí

V tomto tématu jsme se zabývali principy a zásadami výchovného procesu.

Nejdříve jsme si vymezili rozdíl mezi principy a zásadami. Principy jsou obecné, zásady konkrétní.

Potom jsme si vytýčili čtyři principy – spojení teorie s prací, demokracie a humanismu, názorového pluralismu a cílevědomosti s plánovitostí.

Pak jsme pospali velmi stručně zásady, jež mají kořeny již v pracích J. A. Komenského.

PODMÍNKY A PROSTŘEDKY VÝCHOVY

V tomto tématu se stručně zmíníme o podmínkách a prostředcích výchovy. Stručně z toho důvodu, že podmínkám a prostředkům výchovy se budete dále věnovat v následujících předmětech např. androdidaktika.

PODMÍNKY A PROSTŘEDKY VÝCHOVY

Cíle studovaného tématu

Po prostudování následující kapitoly by studenti měli být schopni:

- rozlišit podmínky a prostředky výchovy,
- popsat podmínky výchovy,
- analyzovat prostředky výchovy.

PODMÍNKY A PROSTŘEDKY VÝCHOVY

Klíčová slova

- Podmínky výchovy
- Biologické podmínky
- Sociální podmínky
- Psychické podmínky
- Prostředky výchovy
- Materiální prostředky
- Nemateriální prostředky

PODMÍNKY A PROSTŘEDKY VÝCHOVY

Doporučená literatura

- Kantorová a kol. (2008). *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex.
- Kraus (2006). *Teorie výchovy*. Brno.
- Malach (2007). *Teorie výchovy pro pedagogické studium*. Ostrava, OU.

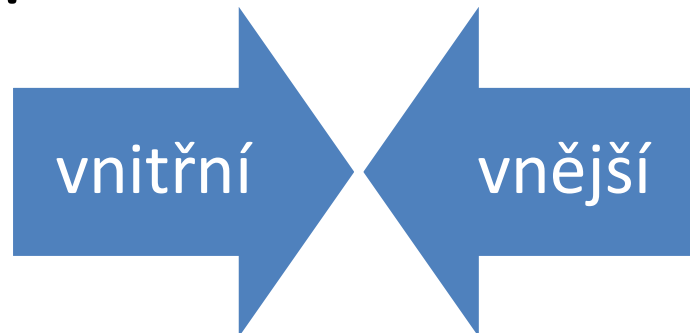
PODMÍNKY A PROSTŘEDKY VÝCHOVY

Podmínky výchovy

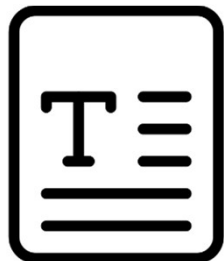

Podmínky výchovy jsou determinanty výchovy, vedení i utváření lidí.

Dělíme je na:

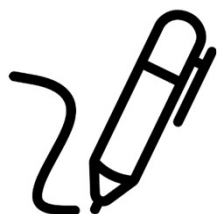
PODMÍNKY A PROSTŘEDKY VÝCHOVY

Podmínky výchovy

Podmínky výchovy vyvářejí vztah, kdy na sebe navzájem působí vychovatel a vychovávaný, kteří jsou ovlivňováni obsahem výchovy, prostorem a časem, ve kterém výchova probíhá, a to vše směřuje k cíli výchovy.

Úkol

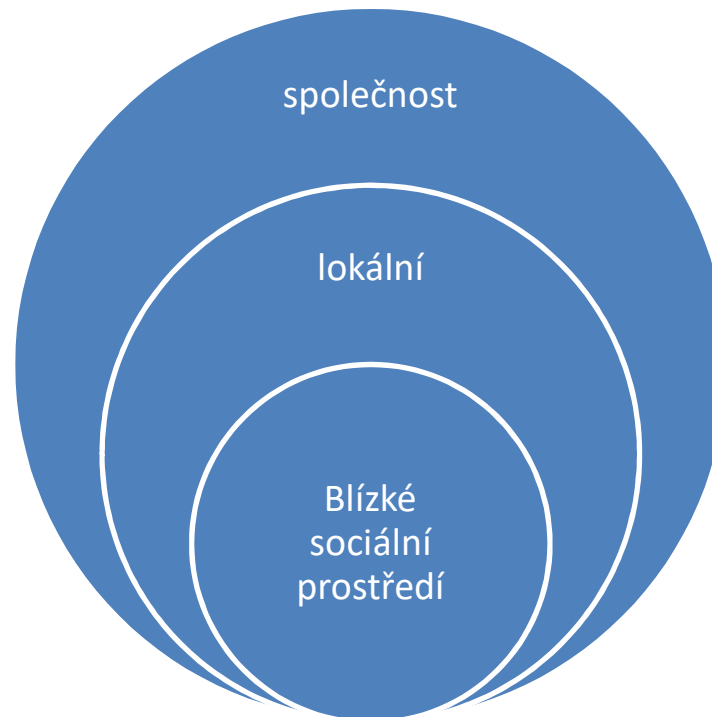

Napište formou myšlenkové mapy podmínky výchovy, které jsou nejvhodnější pro dospělého jedince v neformálním vzdělávání.

PODMÍNKY A PROSTŘEDKY VÝCHOVY

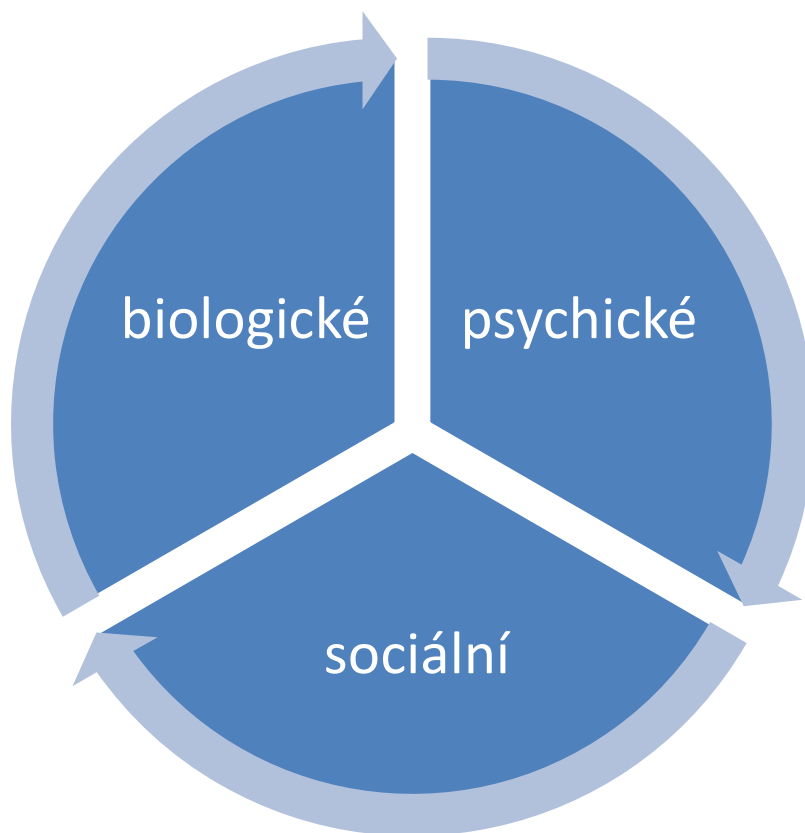
Podmínky výchovy

Vztah člověka a prostředí vychází z toho, že člověk je osobností, na kterou působí:

PODMÍNKY A PROSTŘEDKY VÝCHOVY

PODMÍNKY VÝCHOVY

Úkol

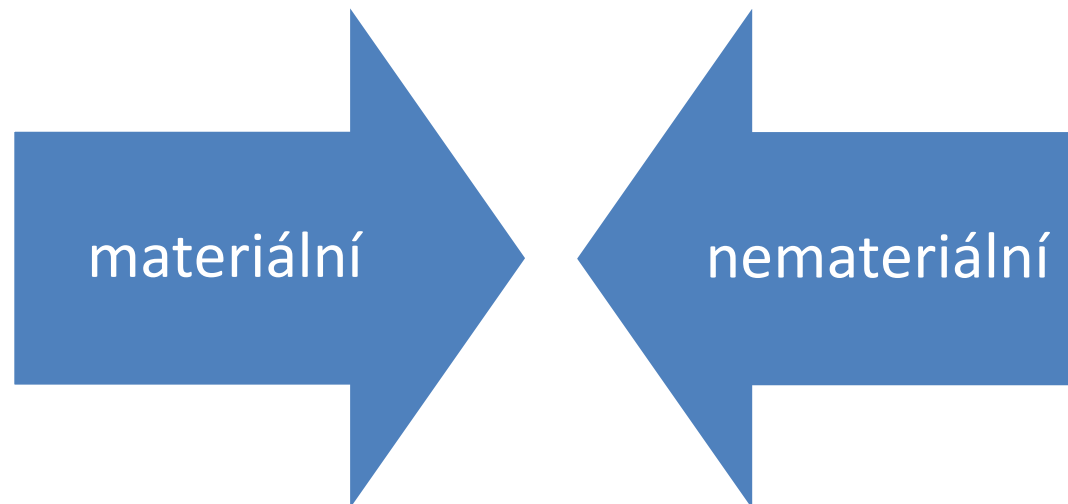
Napište, které sociální podmínky mohou ovlivňovat firemní vzdělávání?

PODMÍNKY A PROSTŘEDKY VÝCHOVY

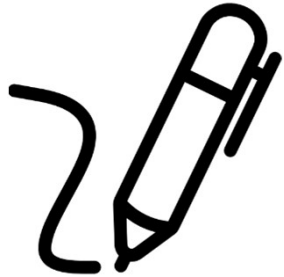

Prostředky výchovy

Prostředky výchovy jsou nástroje umožňující dosažení výchovných cílů.
Autoři je různě dělí, nejčastěji na prostředky:

PODMÍNKY A PROSTŘEDKY VÝCHOVY

Úkol

- *Vyberte si jednu z podmínek výchovy a popište minimálně na stránku A⁴, jak tyto podmínky ovlivňují výchovu – snažte se domyslet všechny možnosti, které tato vámi vybraná podmínka umožňuje.*

PODMÍNKY A PROSTŘEDKY VÝCHOVY

Kontrolní otázky

1. Jak popisujeme podmínky výchovy?
2. Co tvoří biologické podmínky výchovy?
3. Proč jsou důležité sociální podmínky výchovy?
4. Které prostředky výchovy znáte?

PODMÍNKY A PROSTŘEDKY VÝCHOVY

Shrnutí

Téma velmi stručně popsalo podmínky a prostředky výchovy.

Zaměřilo se na stručnou charakteristiku podmínek biologických, sociálních i psychických.

Téma rozdělilo prostředky na materiální a nemateriální.

HODNOTY

Jedno z nejobsáhlejších témat studijní opory, které se zabývá hodnotami jako jedním ze základních kamenů výchovy a vzdělávání.

Nejdříve si hodnoty definujeme. Pak se zaměříme na hodnotové orientace a typologie hodnot. Neopomeneme ani problematiku axiologie a morálky.

HODNOTY

Cíle studovaného tématu

Po prostudování následující kapitoly by studenti měli být schopni:

- definovat pojmy hodnota a hodnocení,
- rozlišit mezi pojmy hodnota a ctnost,
- analyzovat hodnotové hierarchie,
- definovat pojem axiologie,
- popsat typy morálky.

HODNOTY

Klíčová slova

- Hodnota
- Hodnocení
- Axiologie
- Morálka
- Hodnotová orientace
- Funkce hodnot
- Typy morálky

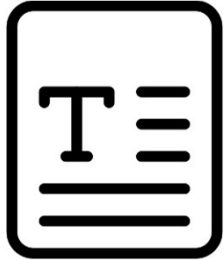
HODNOTY

Doporučená literatura

- Blížkovský (1992). *Systémová pedagogika*. Ostrava, Amosium.
- Brezinka (1967). K problémům vymezení vědy o výchově. In *Pedagogika 2/1967*. Praha: UK
- Kohoutek (2009). *Zájmy, potřeby a hodnotové orientace člověka*. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/zajmy-a-hodnotove-orientace-cloveka>
- Prudký (2007). *Přístupy k sociologickému empirickému zkoumání hodnot*. Praha, CESES.
- Petrusek a kol. (1996) *Velký sociologický slovník*. Praha, SÚ AV ČR.
- Rokeach (1973). *The Nature of Human Values*. New York: The Free Press.
- Střelec (2004). *Studie z teorie a metodiky výchovy*. Brno, PdF.
- Thomas (2007). *Education and Theory*. Open University Press.

HODNOTY

Hodnoty – popis vzniku pojmu

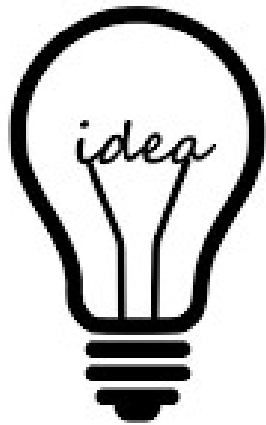
- Pojem hodnota je až novověká záležitost.
- Ve filozofii objevuje se jménem Rudolfa Lotze, který se zabýval objektivním zkoumáním hodnot.
- Ve 20. století jsou hodnoty výzkumným předmětem sociálních věd.

HODNOTY

Co bylo před hodnotou?

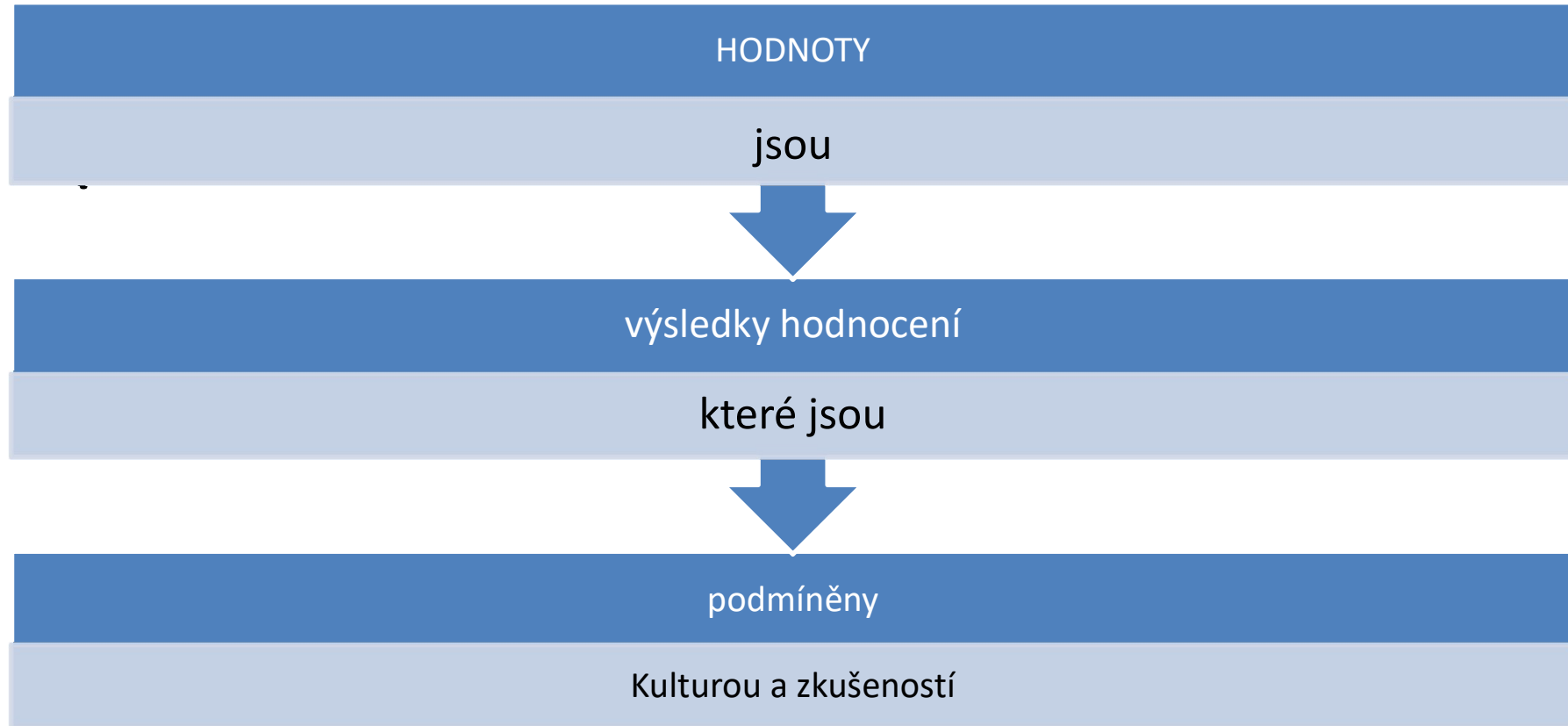
Ctnost, morálka a mravnost = **koncept dobrého života.**

PŘEMÝŠLEJTE NAD TRIÁDOU CTNOST – MORÁLKA – MRAVNOST.

Zasad'te tuto triádu do konceptu vzdělávání dospělých.

HODNOTY

HODNOTY

Hodnoty – definice

Neexistuje jednotná definice, proto se zde podíváme na několik zajímavých a nejlépe vystihujících tento termín:

- Hodnota je pojem pro něco, čeho si ceníme nebo vážíme jako takového, nikoliv jako prostředku k dosažení něčeho jiného.
- Hodnota je to, co je pro lidi v určité životní situaci významné a smysluplné.
- Hodnota se snaží vyjádřit fakt, že svobodná volba není libovolná, ale dává něčemu přednost.

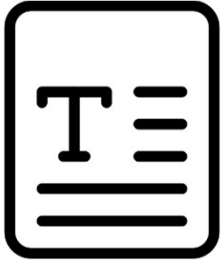
HODNOTY

Kontrolní otázky

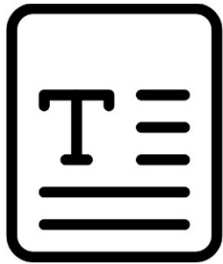
1. Která z definic pojmu hodnota je podle vás nejpřesnější?
2. Jaký se ve starověku a středověku používal pojem místo termínu hodnota?
3. Jaká je současná hodnotová orientace pracovníků ve vztahu ke vzdělávání?

HODNOTY

Hierarchie hodnot

- Jedná se o seřazování hodnot do žebříčků, které jsou uspořádány podle stupně důležitosti.
- Hierarchie není neměnná ani u jednice, mění se v průběhu zkušeností a především pod vlivem **konfliktu hodnot**.

HODNOTY

Typologie hodnot

Na základě výzkumů hodnotových orientací existuje celá škála různých třídění hodnot a hodnotových žebříčků. Každý z autorů si vytváří svoji. Následují nejčastěji používané a citované.

Hodnoty dle Rokeache

Rokeach rozlišil ve svém *Testu hierarchie hodnot* 18 hodnot

cílové

• terminálních

Způsoby chování

• instrumentálních

HODNOTY

Typologie hodnot

Sprangerova typologie životní orientace

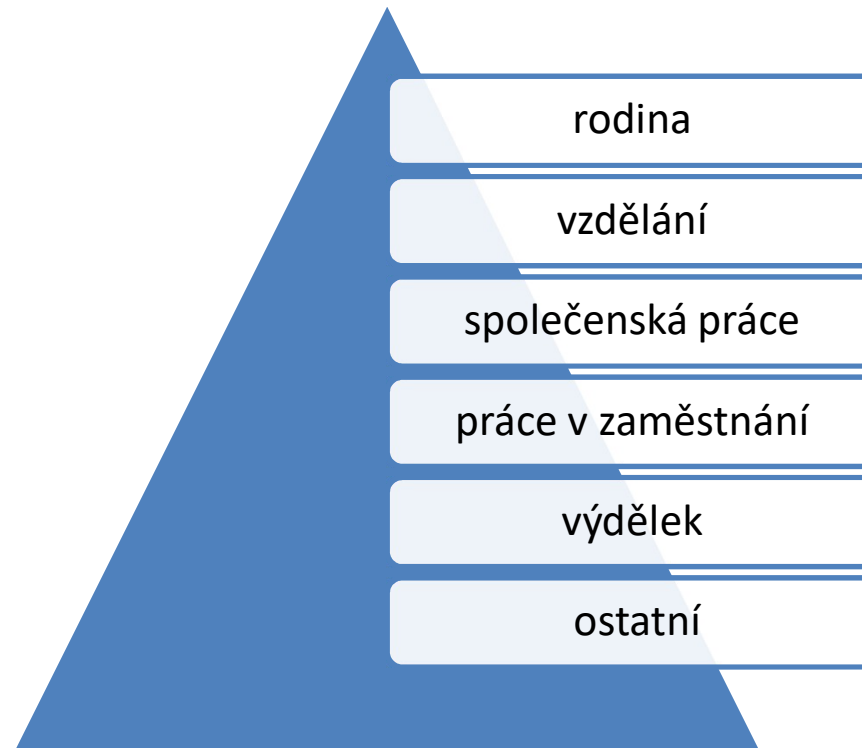

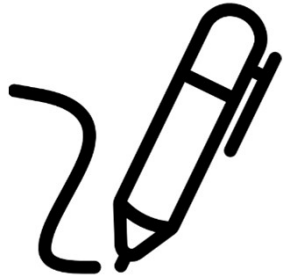
Přemýšlejte, jak může
životní orientace
dospělého jedince ovlivnit
jeho motivaci ke vzdělávání

HODNOTY

Typologie hodnot

Hodnotová orientace dle Štěfanoviče

Úkol

- *Najděte si některý s testů na hierarchii hodnot a proveďte ve svém okolí šetření. Výsledky srovnejte s hierarchiemi uvedenými v textu.*

HODNOTY

Axiologie

Slovo axiologie pochází z řeckého *axios* - rovnocenný, zasloužený.

Axiologie nebo také filosofie hodnot je moderní filosofická disciplína, která je součástí praktické filosofie a zabývá se hodnocením a hodnotami.

HODNOTY

Axiologie

Hodnoty tím, že jsou **hlavním sociokulturním regulativem**, určují *obsah výchovy a její cíl.*

HODNOTY

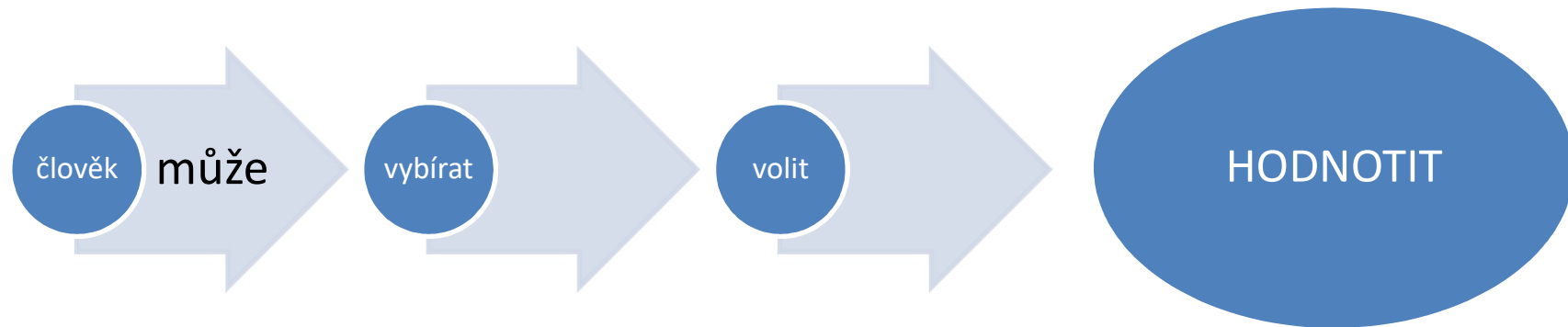

Kontrolní otázky

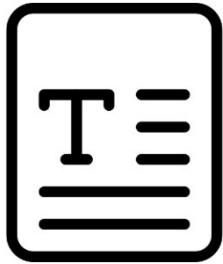
1. Co je axiologie? Pokuste se o jednoduchou definici.
2. Jaký je vztah mezi axiologií a teorií výchovy?

HODNOTY

Člověk a hodnocení

Neptá se jen, co je pravdivé a co nepravdivé, nýbrž především - **co je dobré a co špatné, lepší a horší.**

HODNOTY

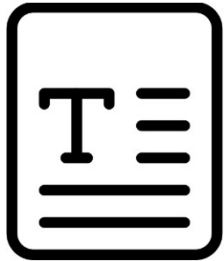
Člověk a hodnocení

Friedrich Nietzsche byl přesvědčen, že hodnocení je základnější a pro člověka významnější než poznávání, zároveň však soudil, že zdrojem hodnocení je vůle, přesněji řečeno vůle k moci.

Proto vyzýval k přehodnocení všech hodnot a od tvořivého člověka očekával, že si především bude tvořit své hodnoty.

Právě tvořiví jedinci podle něho vytvářejí a probojovávají specifické desky hodnot, které pak charakterizují a také odlišují lidské kultury.

HODNOTY

Člověk a hodnocení

Rudolf Hermann Lotze navázal na Herbarta a Kanta, podrobně se však zabýval právě procesem *hodnocení* a toto studium poprvé nazval **axiologií**.

HODNOTY

Funkce hodnot z pohledu sociálních věd

Hodnoty podle Prudkého (2007) jsou stavební kameny kultury, jsou jedním z definičních znaků osobnosti, jsou součástí obsahu sociálních fenoménů a vztahů a zdrojem motivace chování, jsou součástí identifikátorů skupiny či etnika, společenství, nebo i institucí i zdrojem sociální a kulturní soudržnosti.

HODNOTY

Funkce hodnot z pohledu sociálních věd

Rokeach (1993) vymezil, v čem hodnoty plní základní funkce:

Úkol

Proč je důležité, abychom se zabývali výchovou a vzděláváním dospělého jedince? Propojte své zamyšlení s funkcemi hodnot.

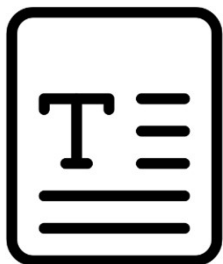
HODNOTY

Kontrolní otázky

1. Jaký je rozdíl mezi hodnotou a hodnocením?
2. Kteří autoři se věnovali hodnocení?
3. Jakou roli hrají hodnoty ve společnosti?

HODNOTY

Morálka

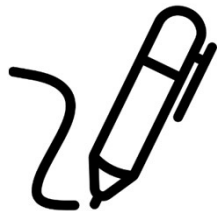
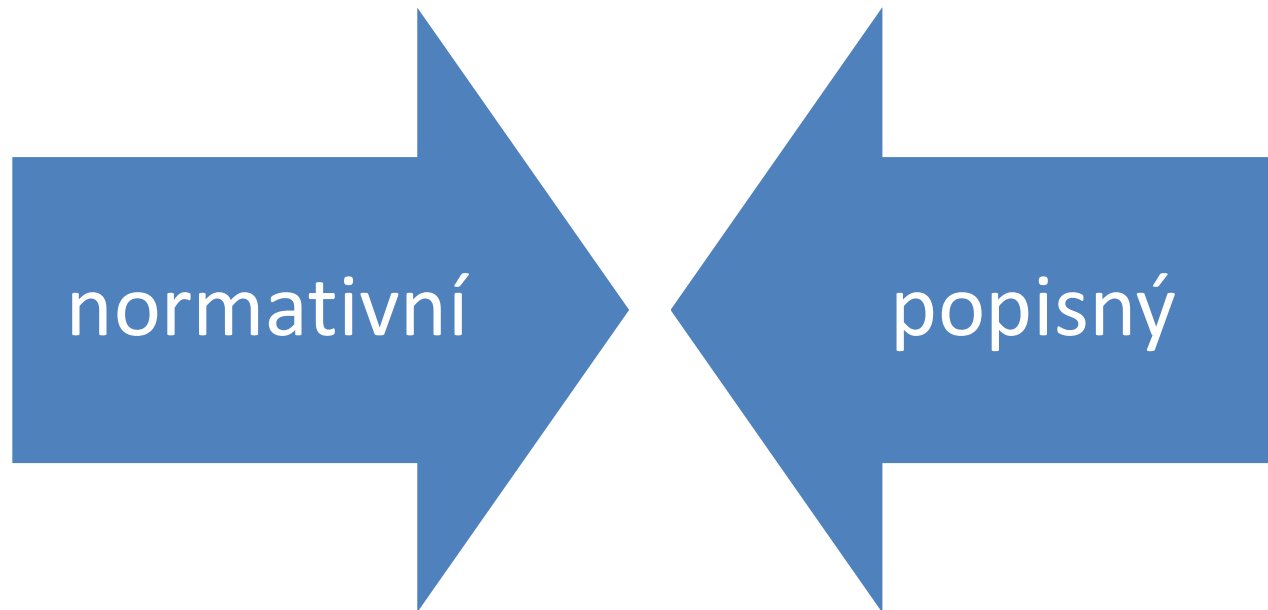
S hodnotami souvisí i morálka.

Toto české slovo má svůj původ v latinském *moralitas* - správné chování. Je odvozené od *mos* – vůle a *moris* – mrav, tedy morálka – mravnost.

Znamená celkovou představu správného jednání ve společnosti.

HODNOTY

Morálka – významy

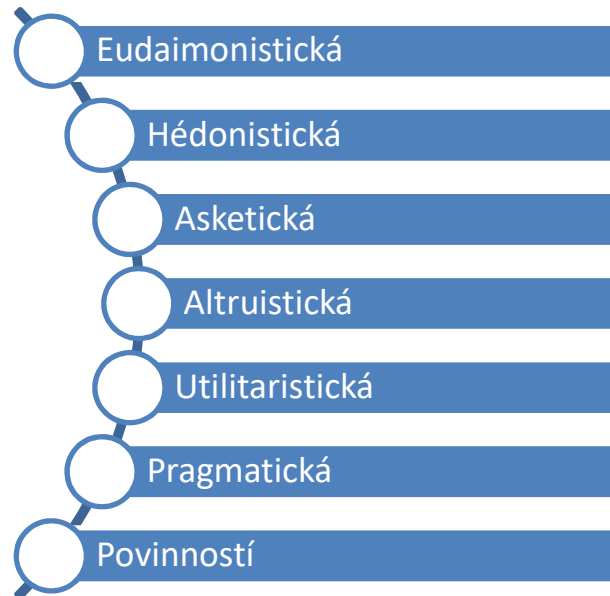
Úkol

Oba významy podrobně popište. Při popisu vycházejte z doporučené literatury.

HODNOTY

Morálka – typy

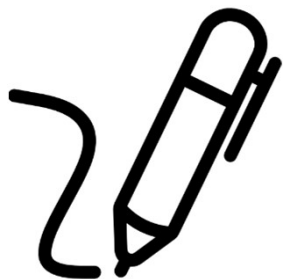
V odborné literatuře se setkáváme s různými typy morálky.

Úkol

Vymezte tyto typy morálky dle doporučené odborné literatury.

HODNOTY

Úkol

Z výše uvedených typů morálek vyberte ty, které podle vás napomáhají rozvoji společnosti. Svůj výběr zdůvodněte.

HODNOTY

Kontrolní otázky

1. Jak definujeme morálku?
2. Které významy má morálka?
3. Čím je specifická hedonistická morálka?
4. O co usiluje utilitaristická morálka?

HODNOTY

Shrnutí

Toto nejobsáhlejší téma se věnovalo problematice hodnot, hodnocení, axiologie a morálky.

Na počátku jsme se zaměřili na definování pojmu hodnota. Zjistili jsme, že neexistuje jedna definice, ale velké množství. Dále jsme popsali hierarchii hodnot, vysvětlili jsme si hodnotové orientace a uvedli jsme tři příklady typů podle Rokeache, Sprangera a Štefanoviče.

Následně jsme si definovali axiologii jako vědu o hodnotách a hodnocení.

HODNOTY

Shrnutí

Tím jsme plynule přešli k hodnocení, kde jsme si uvedli autory Nitzscheho a Letzeho, jež se jako první hodnocení věnovali v oblasti filozofie.

Přes funkce hodnot v sociálních vědách jsme kapitolu ukončili podkapitolou věnovanou morálce. Zde je stěžejní část, která stručně popisuje jednotlivé typy morálky.

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

V současné západní kultuře se setkáváme se třemi základními okruhy problémů ve výchově.

Je to otázka výchovy a spirituality, kulturní a antropologická dimenze výchovy a nový model obsahu výchovy.

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Cíle studovaného tématu

Po prostudování následující kapitoly by studenti měli být schopni:

- popsat vztah mezi výchovou a spiritualitou,
- definovat pojem kultura,
- rozlišovat mezi pojmy kulturní přenos, kulturní vzorec, cross-cultural,
- analyzovat současný problém obsahu výchova.

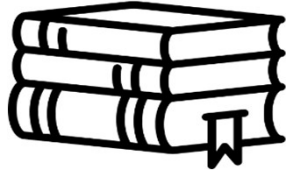
PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Klíčová slova

- Spiritualita
- Duchovno
- Náboženství
- Kultura
- Kulturní přenos
- Kulturní vzorec
- Interkultura
- Nový obsah

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Doporučená literatura

- Benedictová (1999). *Kulturní vzorce*. Praha, Argo.
- Guthrie J. (ed.) 2002. *Encyclopedia of education*. Maxmillan.
- Malach (2007). *Teorie výchovy pro pedagogické studium*. Ostrava, OU.
- Průcha, Mareš, Walterová (2008). *Pedagogický slovník*. Praha, Portál.
- Skarupská (2013). *Pedagogická antropologie*. Olomouc, VUP.
- Tylor (1897). *Úvod do studia člověka a civilisace: anthropologie*, Praha, Laichter.
- Welsch (1995). Transkulturalität. Zur verändertenVerfassheitheutigenKulturen. In *Zeitschrift für Kulturaustausch*. 45/1.

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

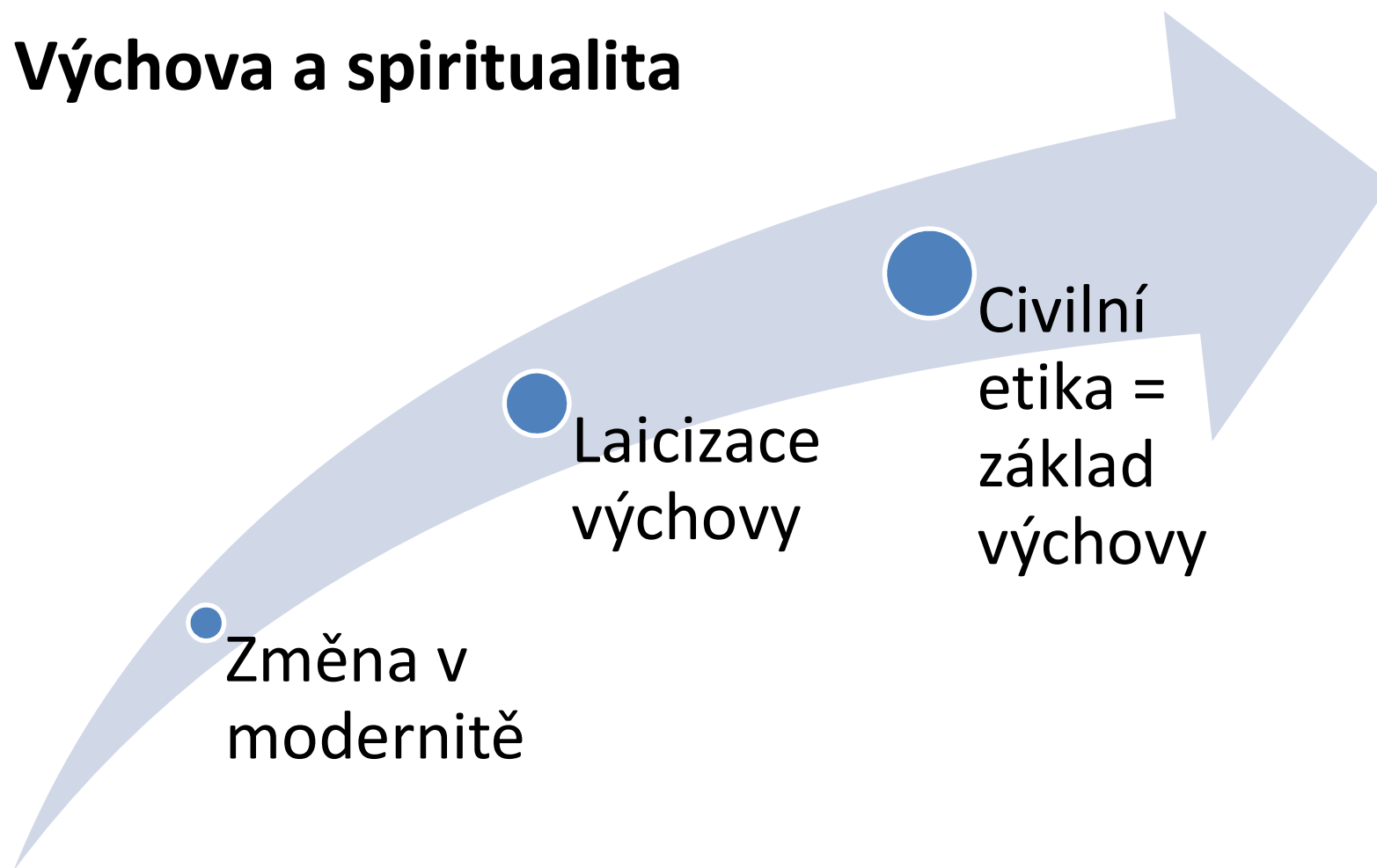
Výchova a spiritualita

Je spiritualita
jedince pouze jeho
náboženstvím?

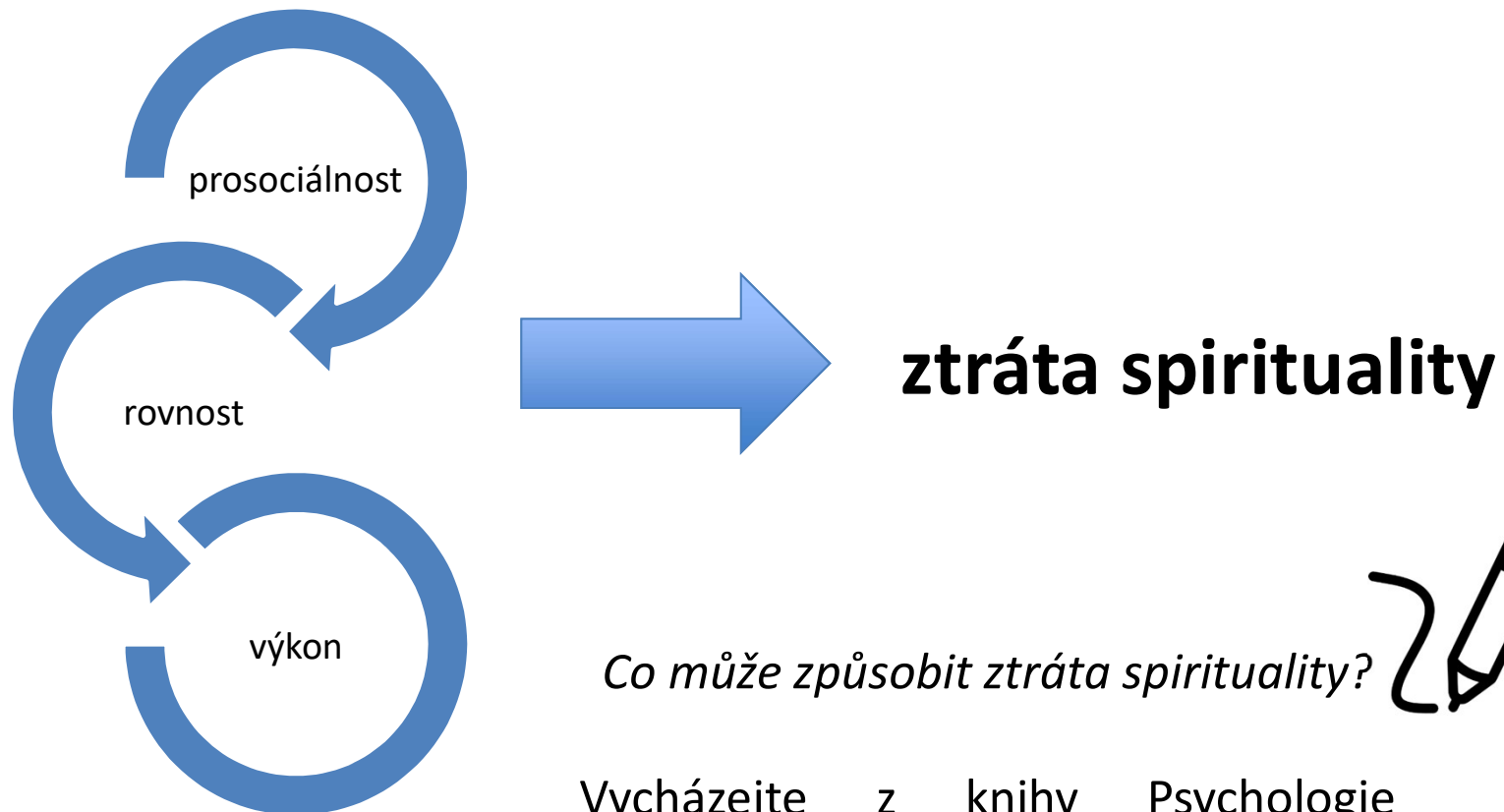
PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Výchova a spiritualita

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Výchova a spiritualita

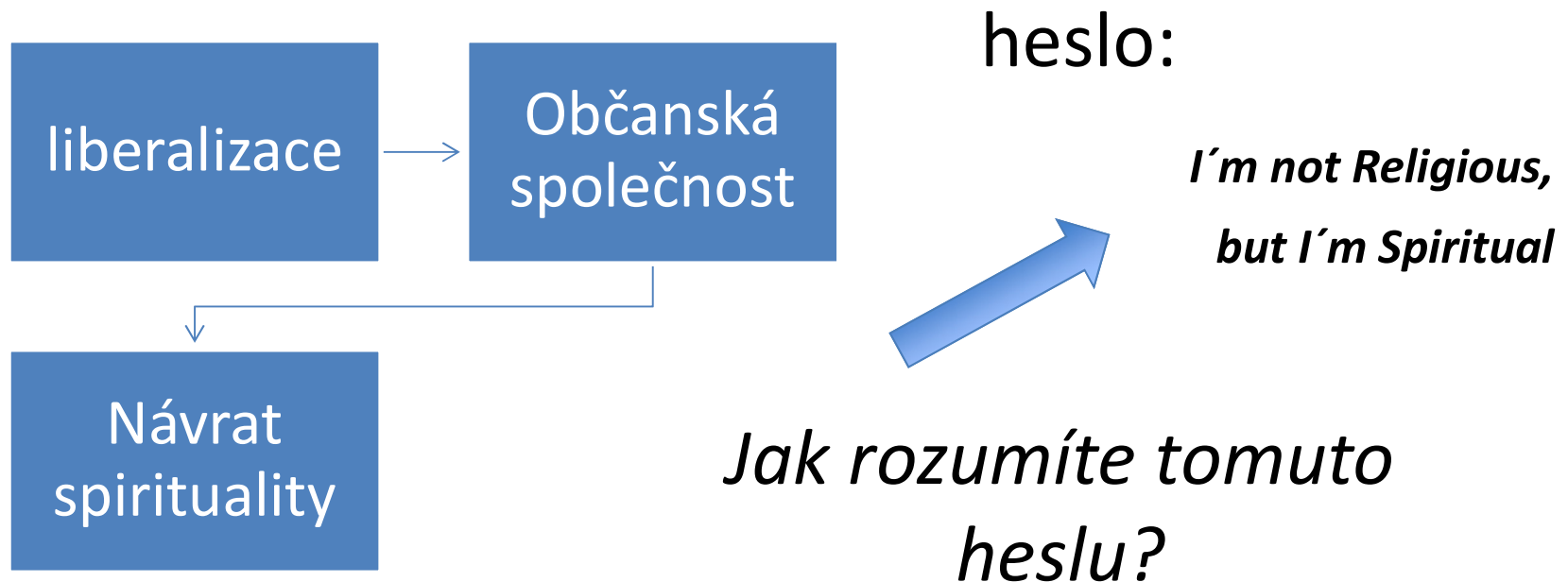

Co může způsobit ztráta spirituality?

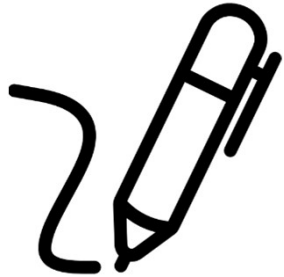
Vycházejte z knihy Psychologie náboženství a spirituality (Říčan, 2007), kapitola: Moderní člověk bez náboženství?

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Výchova a spiritualita

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Úkol

- *Pokuste se najít odpověď na otázku, proč je pro současného člověka důležitá spiritualita, co mu přináší, o co vše výchovou obohacuje a v čem je výchova bez spirituality nedostatečná.*

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Kulturní a antropologická dimenze výchovy

Výchova je podmíněna kulturou.

Co je to kultura?

Na tuto otázku existuje řada definic.

Kultura je vše, co je negenetické povahy, tedy to, co nevytvořila příroda.

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Kulturní a antropologická dimenze výchovy

Kultura je komplexní celek, který zahrnuje poznání, víru, umění, právo, morálku, zvyky a všechny ostatní schopnosti a obyčeje, jež si člověk osvojil jako člen společnosti.

(Tylor, 1897).

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Kulturní a antropologická dimenze výchovy

Kulturní vzorec

Cross-cultural

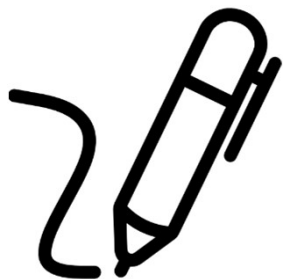

Multi(inter)kulturalita

Vyhledejte pojmy kulturní vzorec, cross-cultural a multikulturalita v doporučené literatuře.

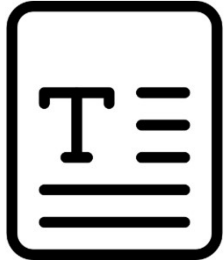
PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Úkol

- *Zamyslete se nad tím, v čem kultura ovlivňuje výchovu a výchova kulturu.*

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Nový model obsahu výchovy

Celá pedagogika nyní stojí před zásadním problémem - hledáním nového obsahu edukace, který by odpovídal potřebám člověka za cca 20 let.

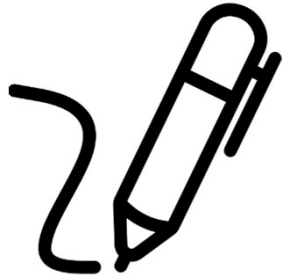
***Zamyslete se...Co bude potřebovat
dospělý člověk za 20let v oblasti
vzdělávání?***

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Nový model obsahu výchovy

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Úkol 21

- *Popište jaké znalosti a dovednosti by podle vás měl mít současný člověk v oblasti výchovy a vzdělávání pro celoživotní učení.*

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Kontrolní otázky

1. Jaký je vliv spirituality na výchovu?
2. Co znamená pojem kultura?
3. Proč máme znát význam a proces kulturního přenosu a kulturního vzorce?
4. Které jsou největší problémy současné výchovy?

PROBLÉMY VE VÝCHOVĚ

Shrnutí

Poslední téma jsme věnovali současným problémům ve výchově. Vytýčili jsme si tři hlavní okruhy.

Jako první jsme se zabývali **spiritualitou** ve výchově. Zde jsme si uvedli, že duchovno je nutné pro člověka, protože je s ním spojena víra, která je základem smyslu života.

V druhém jsme se zabývali **kulturou**. Vysvětlili jsme si pojem kultura a význam kultury pro výchovu. Neopomněli jsme se zabývat termíny kulturní přenos, kulturní vzorec, cross-cultural a interkultura.

Poslední okruh je o novém **obsahu výchovy**. Jak se má obsah změnit, co potřebujeme. Zjistili jsme, že je to lidskost a umění pracovat s obrovským množstvím informací, jejichž zdroje jsou neznámé.

Seznam použitých zdrojů

- Benedictová (1999). *Kulturní vzorce*. Praha, Argo.
- Bertrand (1993). *Théories contemporaines de l'éducation*. Chronique Sociale.
- Blížkovský (1992). *Systémová pedagogika*. Ostrava, Amosium.
- Brezinka (1967). K problémům vymezení vědy o výchově. In *Pedagogika 2/1967*. Praha: UK
- Grecmanová (2008). Výchovný proces a jeho etapy. In Kantorová a kol. *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex.
- Gutek (1997). *Historical and philosophical foundations of education*: Upper Saddle River.
- Guthrie J. (ed.) 2002. *Encyclopedia of education*. Maxmillan.
- Hájek, Hofbauer, Pávková (2008). *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha, Portál.
- Hartl (1993). *Psychologický slovník*. Budka.
- Holoušová (2008). Vědní obor pedagogika. In Kantorová a kol. *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex.
- Janiš, Loudová (2011). *Vybraná témata z teorie výchovy*. Gadeamus.
- Kohoutek (2009). *Zájmy, potřeby a hodnotové orientace člověka*. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/zajmy-a-hodnotove-orientace-cloveka>
- Kraus (2006). *Teorie výchovy*. Brno
- Kuhn T.S. (1997). *Struktura vědeckých revolucí*. Praha, Oikoymenh.
- Malach (2007). *Teorie výchovy pro pedagogické studium*. Ostrava, OU.
- Nakonečný (1999). *Sociální psychologie*. Praha, Academia.

Seznam použitých zdrojů

- Palouš (1991). *K filozofii výchovy*. Praha, Karolinum.
- Pelikán (1995). *Výchova jako teoretický problém*. Ostrava, Amosium.
- Petrušek a kol. (1996) Velký sociologický slovník. Praha, SÚ AV ČR.
- Pourtois, Desmet (2012) *L'éducation postmoderne*. Presses Universitaires de France. Prokop (2009). Filozofie výchovy. In Průcha(eds). *Encyklopedie pedagogiky*. Portál Prudký (2007). *Přístupy k sociologickému empirickému zkoumání hodnot*. Praha, CESES,
- Průcha (2009). *Encyklopedie pedagogiky*. Portál
- Průcha, Mareš, Walterová (2008). *Pedagogický slovník*. Praha, Portál.
- Ransaw (2014). The good father: African American father who positively influence the educational outcome of their children. In *A Journal on Black men*, 3(1).
- Rokeach (1973). *The Nature of Human Values*. New York: The Free Press
- Skarupská (2013). *Pedagogická antropologie*. Olomouc, VUP.
- Strouhal (2013). *Teorie výchovy*. Praha, Grada.
- Střelec (2004). *Studie z teorie a metodiky výchovy*. Brno, PdF.
- Thomas (2007). *Education and Theory*. Open University Press.
- Tylor (1897). *Úvod do studia člověka a civilizace: anthropologie*, Praha, Laichter
- Welsch (1995). Transkulturalität. Zur veränderten Verfasstheit heutiger Kulturen. In *Zeitschrift für Kulturaustausch*. 45/1